Альбом юнага гітарыста

МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ДРУКУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Альбом юнага гітарыста

Дапушчана
Міністэрствам культуры і друку
ў якасці вучэбнага дапаможніка
для музычных навучальных устаноў

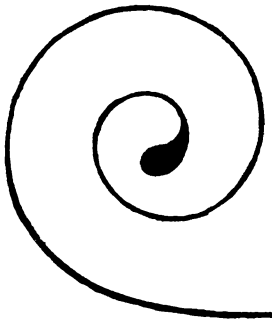

МІНСК "БЕЛАРУСЬ" 1994

Складальнік і аўтар прадмовы
В. С. ЖЫВАЛЕЎСКІ

Зборнік складзены з арыгінальных твораў і апрацовак сучасных беларускіх гітарыстаў і кампазітараў. Акрамя таго, уключаны: старадаўняя музыка; пералажэнні і апрацоўкі лютневых танцаў В. Бакфарка (1507—1576), Д. Катона (1570—1615), чые імёны звязаны з гісторыяй музычнай культуры Вялікага княства Літоўскага; папулярныя гітарныя мініяцюры XIX ст.

Выданне адрасуецца вучням дзіцячых музычных школ і вучылішчаў, а таксама гітарыстам-аматарам.

7870610000 — 055
А ——————— 49 — 94
М 301 (03) 94

© Прадмова і складанне.
В. С. Жывалеўскі, 1994

Ад складальніка

Мабыць, няма на свеце такіх краін, дзе б у гітары не было шматлікіх прыхільнікаў — выканаўцаў і слухачоў. Ціхі, мілагучны тэмбр гэтага цудоўнага інструмента прываблівае непадробленай шчырасцю, чысцінёй, пяшчотай. Пабываўшы хоць раз на канцэрце прафесійнага гітарыста, надоўга ў душы захаваеш свята. І нездарма многія паэты і пісьменнікі прысвяцілі гітары натхнёныя радкі. Помніце верш выдатнага іспанскага паэта Федэрыка Гарсія Лоркі?

Пачынае плакаць гітара —
Гарлачом свішча ранак гартанны.
Пачынае плакаць гітара:
Супыніць яе — марная мара.
Хто яе замаўчаць прымусіць?
Плача ў стоме,
Ў роспачнай скрусе.
Як вада, задуменна плача,
Як вятрыска над снегам гарачы.
Ці ж змаўчаць яе змусіць няўдача?
Так пясок у пустэльні плача,
Смягла трызніць камеліяй белай.
Без пагоні так плачуць стрэлы,
Вечар плача, без рання патухлы,
Плача дрэва па мёртвай птушцы.
О, гітара! Сэрца, адвага!
Ныеш ранаю пяцішпагай!..

(Пераклад з іспанскай мовы Р. БАРАДУЛІНА)

Гітара — інструмент старажытны, ён мае багатую гісторыю. Яшчэ ў XIII стагоддзі гітара была завезена арабамі ў Іспанію. Спачатку ў яе было чатыры струны. Потым пяць. Па-арабску "гі" азначае "пяць", а "тар" — "струна". Можа адсюль і ўзнікла назва інструмента? У канцы XVIII стагоддзя з'явілася шостая басовая струна, і гітара набыла сучасны выгляд. Вельмі хутка яна стала папулярнай ва ўсіх краінах Заходняй Еўропы. Спецыяльна для яе пісалі музыку вядомыя кампазітары — Маўра Джуліяні, Фернанда Сор, Франц Шуберт, Нікола Паганіні. А французскі кампазітар Гектар Берліоз, аўтар славутага трактата па інструментоўцы, прысвяціў гітары цэлую главу.

Магчымасці гітары як самастойнага сольнага інструмента бязмежныя: яе тэмбр цудоўна зліваецца з тэмбрам мандаліны, скрыпкі, цымбалаў, вельмі своеасабліва гучыць гітара разам з духавымі інструментамі — флейтай, габоем, кларнетам. Многія прафесійныя музыканты выкарыстоўваюць гэты інструмент у складзе розных камерных ансамбляў, і, што самае дзіўнае, некаторыя сучасныя кампазітары стварылі арыгінальныя фантазіі для гітары ў суправаджэнні сімфанічнага аркестра. І ўсё ж найлепш гітара гучыць у дуэце з самым дасканалым музычным інструментам — чалавечым голасам. Ці магчыма ўявіць без гітары песні і танцы цыганоў, старадаўнія рускія рамансы або серэнады венецыянскіх гандальераў, мастацтва іспанскіх фламенкістаў? Вось, відаць, дзе захаваны галоўны сакрэт папулярнасці гітары.

Напэўна, цікава будзе ведаць, ці ігралі на гітары ў старажытнай Беларусі? У 1642 годзе ў горадзе Слоніме, што на Гродзеншчыне, была пабудавана сінагога. На фрэсках, якія ўпрыгожваюць гэты храм, намаляваны музычныя інструменты — віяланчэль, кларнет і гітара. Выявы музычнага інструмента лютні, што лічыцца продкам гітары, можна знайсці на старадаўніх будынках у Гродне і Мінску. У горадзе Вільні, які раней з'яўляўся сталіцай беларуска-літоўскай дзяржавы (Вялікага княства Літоўскага), нарадзіўся адзін з заснавальнікаў ігры на рускай сяміструнной гітары Андрэй Восіпавіч Сіхра (1773—1850). Апошнія гады жыцця правёў у Вільні і другі вядомы гітарыст — Марк Данілавіч Сакалоўскі (1818—1893). Ён выступаў з сольнымі канцэртамі ў Мінску, Віцебску, Магілёве, Слуцку ды іншых беларускіх гарадах. Сапраўдным віртуозам быў Андрэй Галаван, стрыечны брат выдатнага паэта Максіма Багдановіча. Ён перакладаў і выконваў на гітары творы Баха і Бетховена. Як бачым, класічная гітара на Беларусі таксама мае цікавую гісторыю і чакае ўдумлівых даследчыкаў.

ШЭСЦЬ БЕЛАРУСКІХ НАРОДНЫХ ПЕСЕНЬ

Апрацоўка С. БУРАВА

ЧАМУ Ж МНЕ НЕ ПЕЦЬ

Moderato

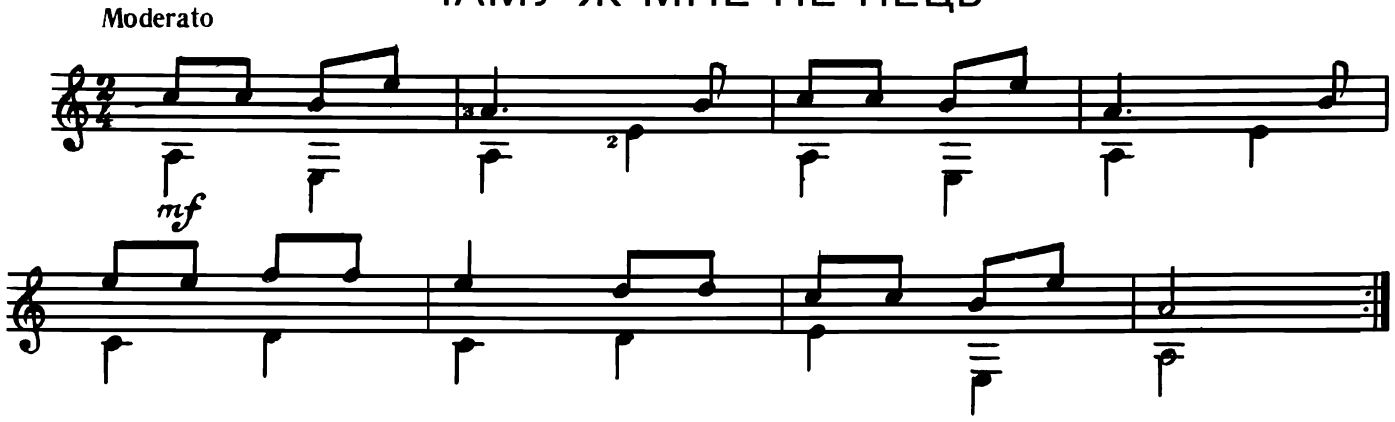

ЧЫЕ ПЧОЛЫ У ГАРОДЗЕ

Andantino

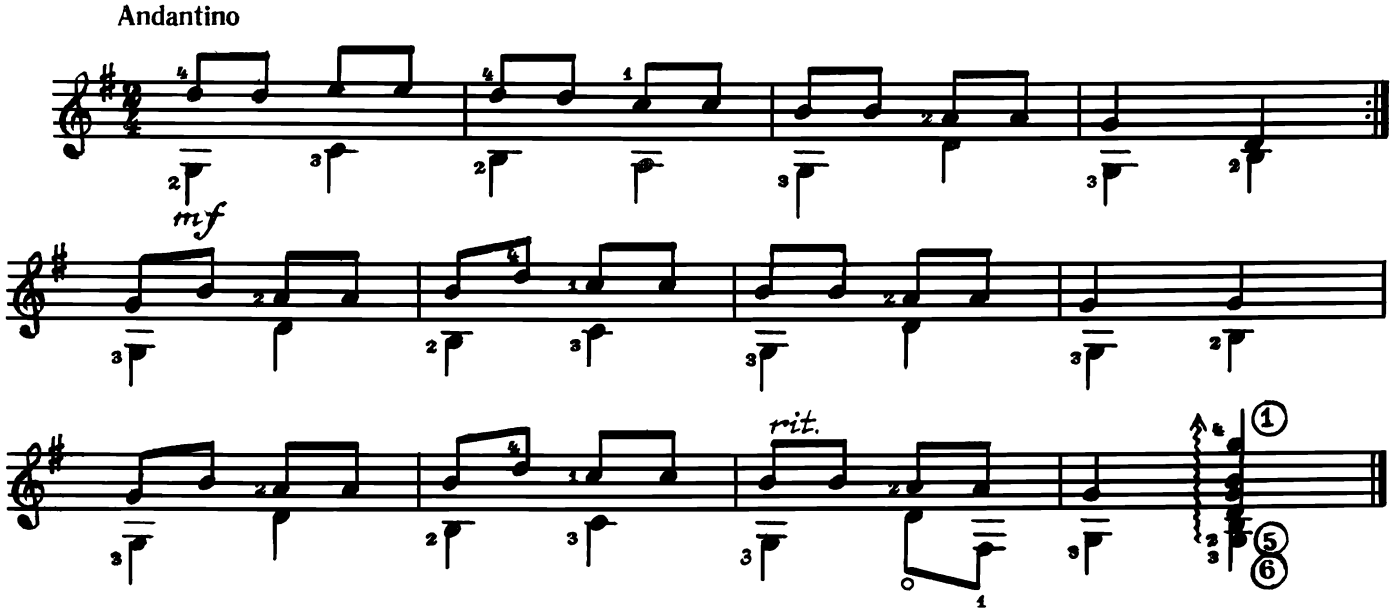

ПРЫЙШОЎ НА ВЯСЕЛЛЕ НАШ СВАТОК

Allegro moderato

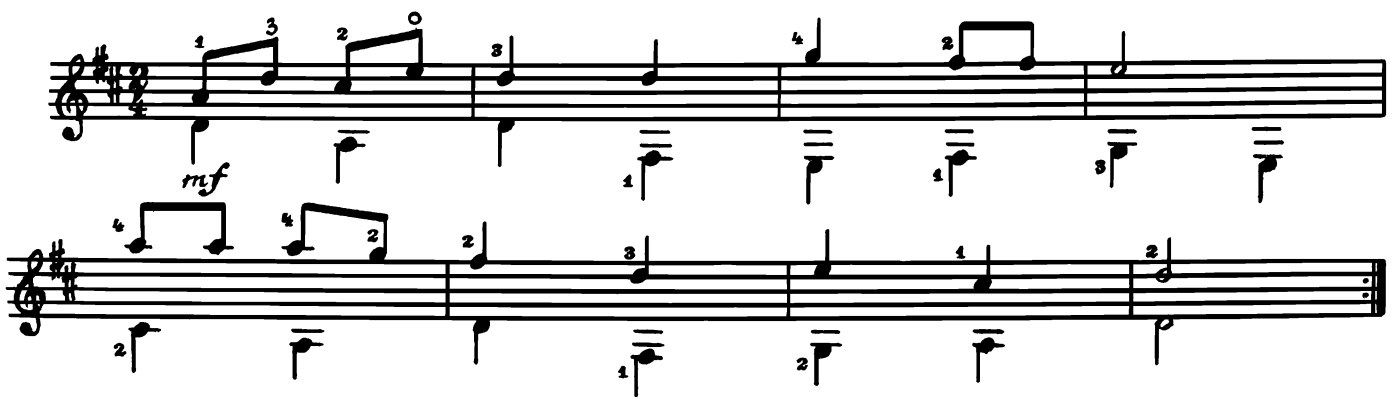

КУМА МАЯ, КУМАЧКА

Andantino

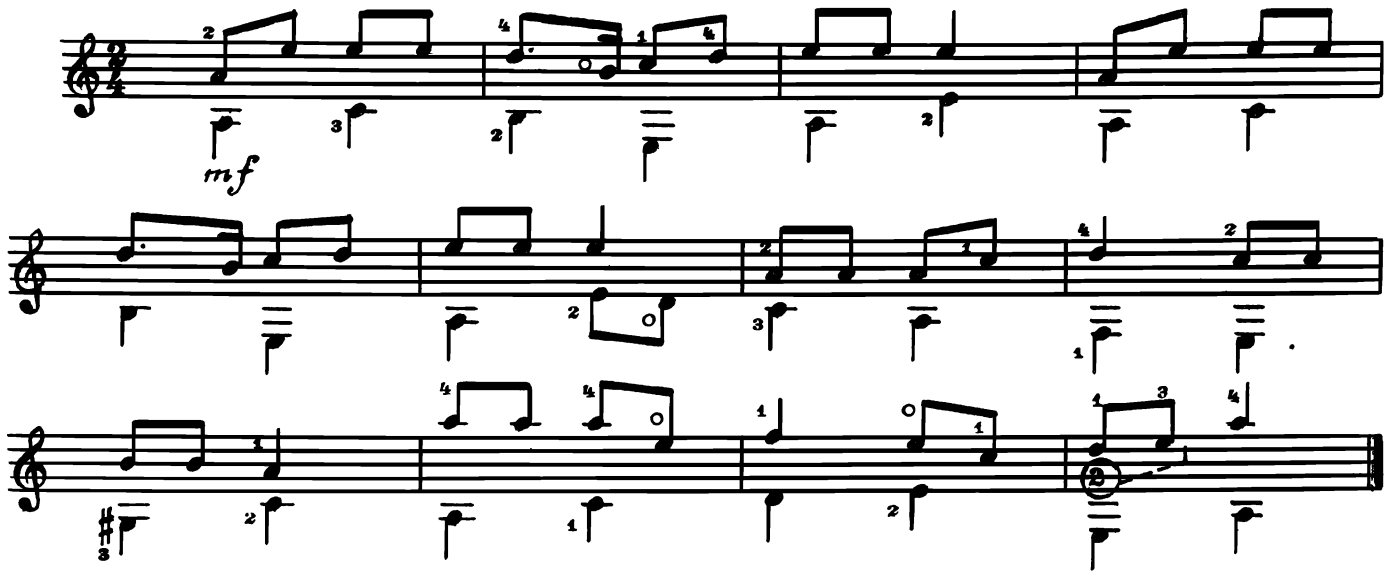

ПАСЕЮ Я РУТУ

Andante cantabile

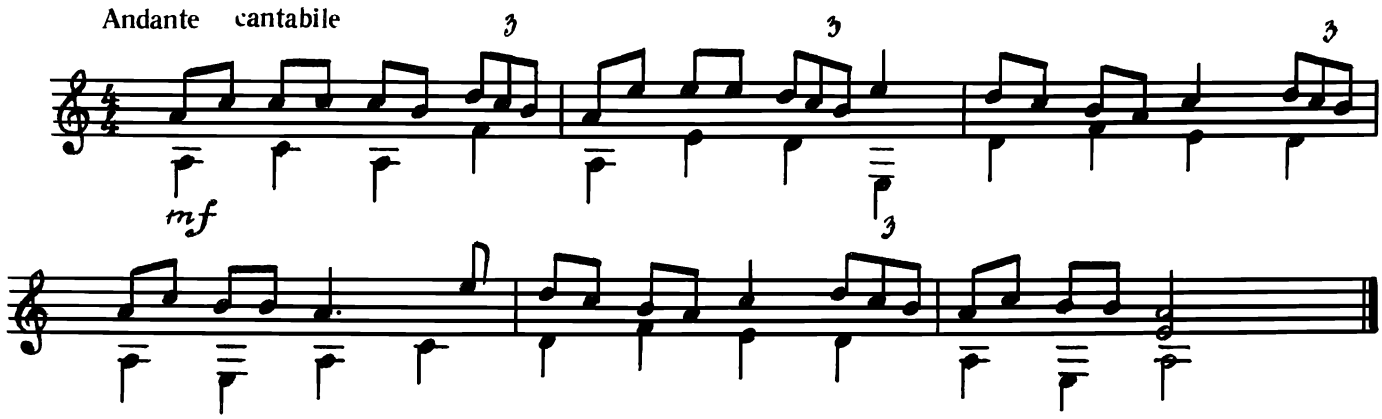

У ПЕЧЫ ПАЛЮ

Moderato

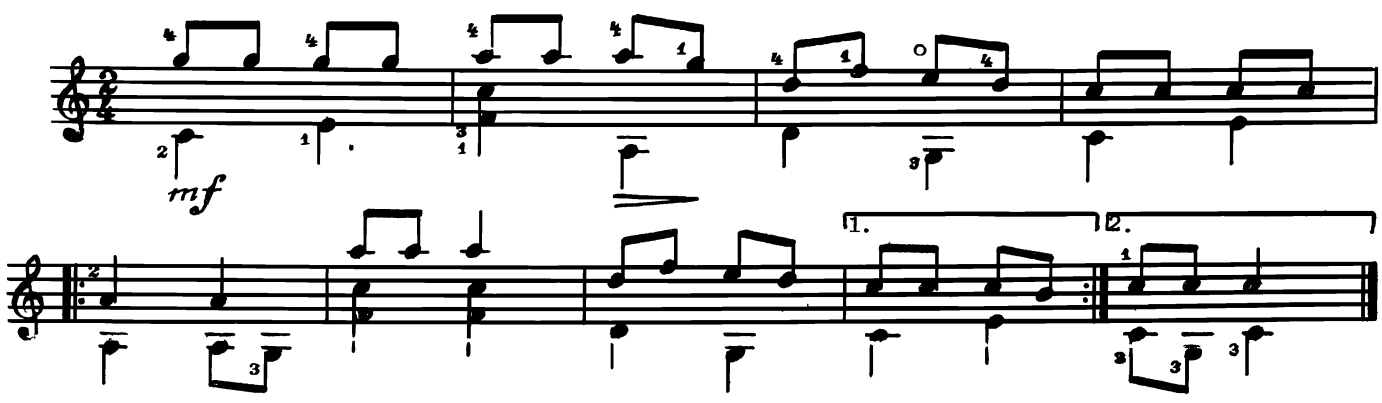

ПЯЦЬ БЕЛАРУСКІХ НАРОДНЫХ ПЕСЕНЬ

Апрацоўка С. ПЛУЖНІКАВА

ЛАДАЧКІ, ЛАДУШКІ

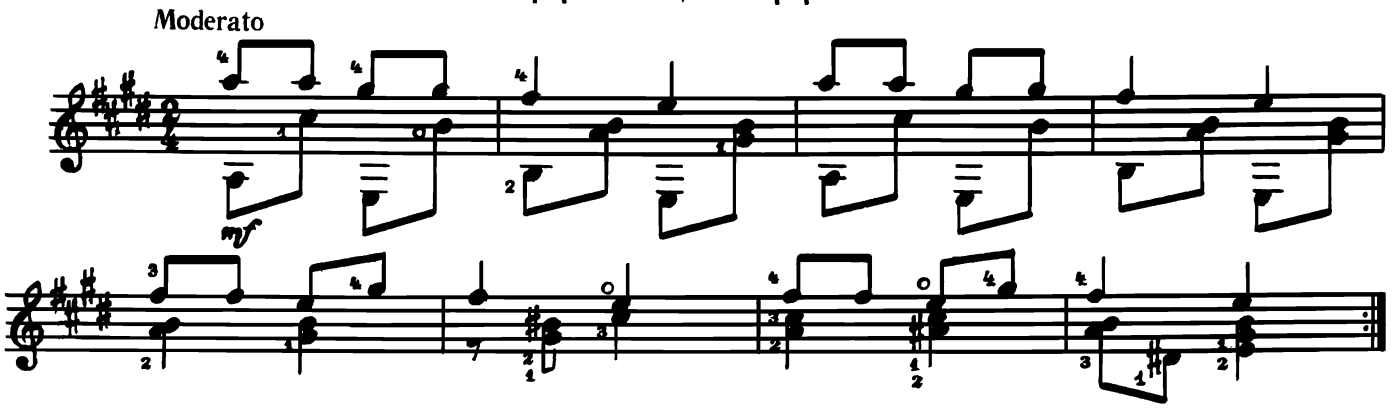

ЯК КРЫНІЦА ЦЯЧЭ

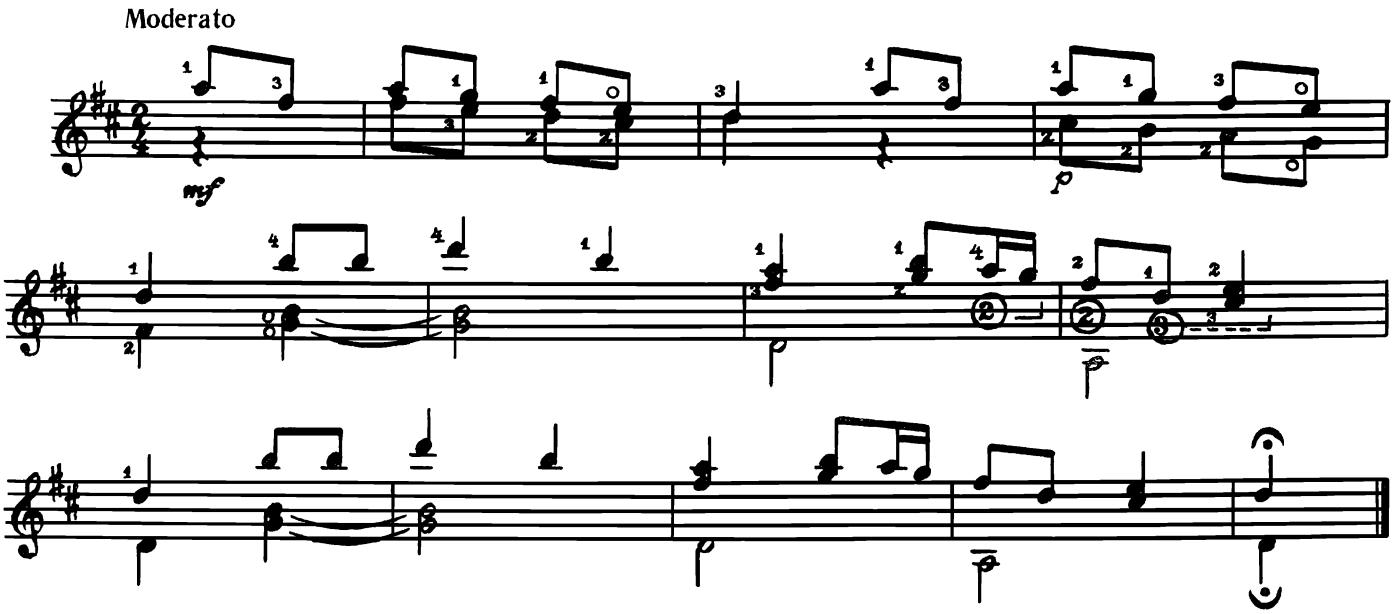

ПЕРАПЁЛАЧКА

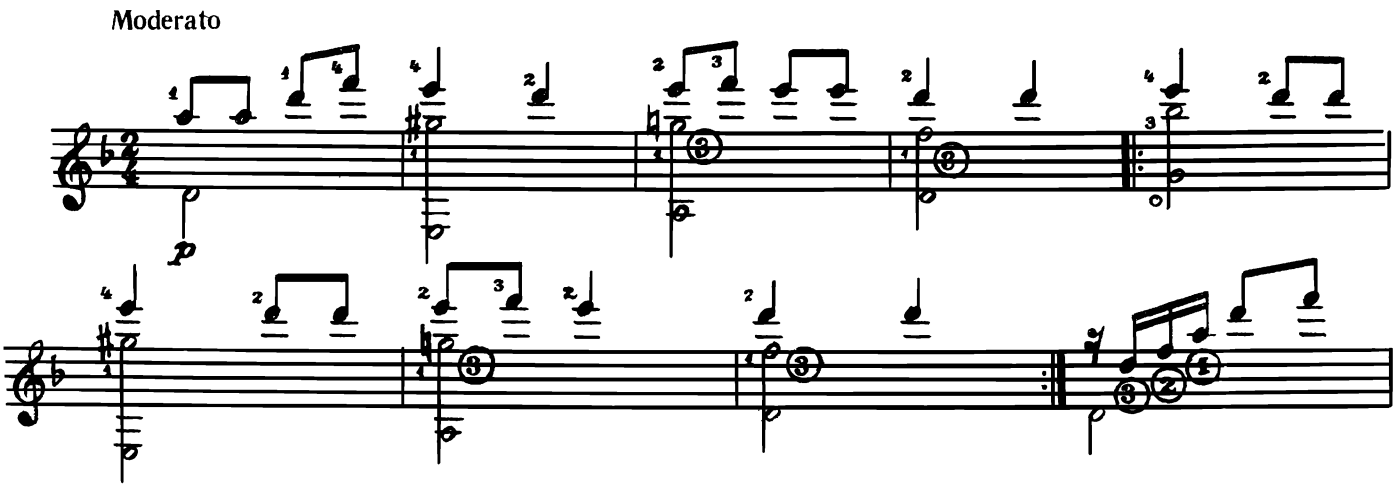

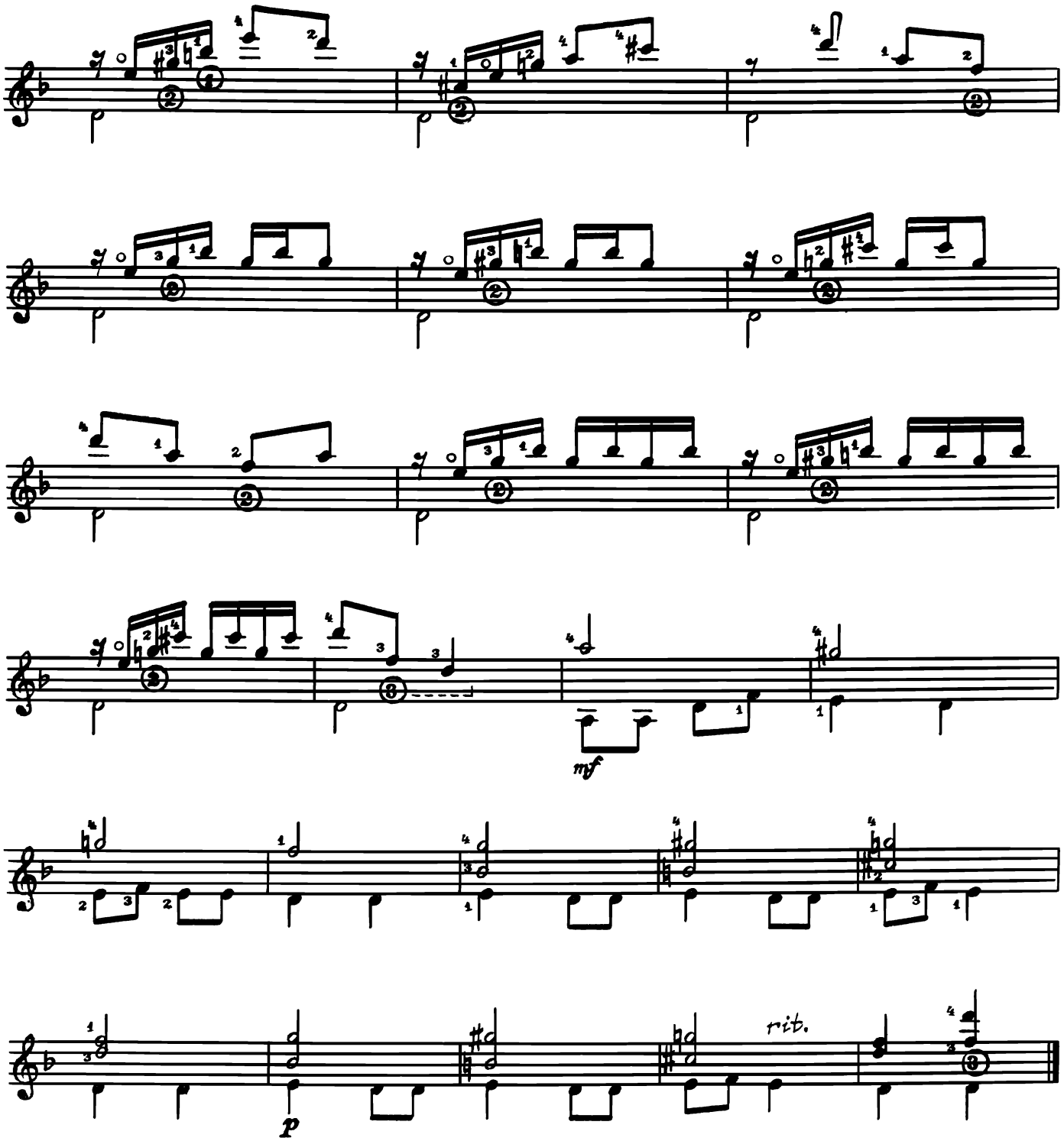

ЗЯЛЁН ГАЙ

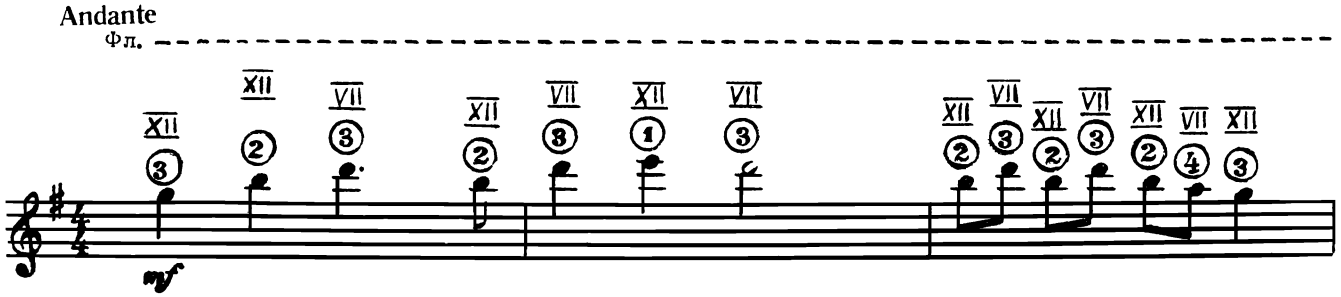

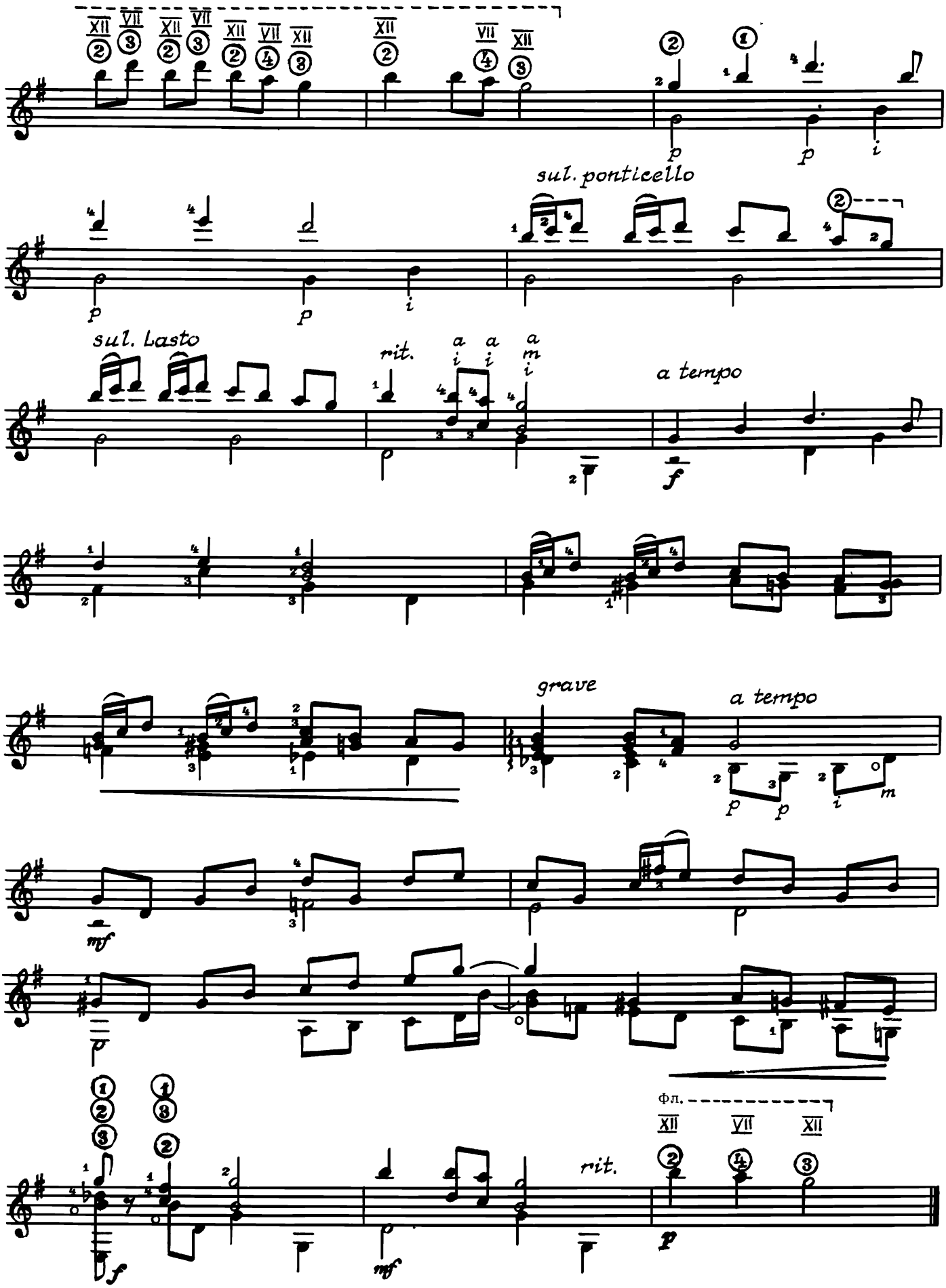
sul. ponticello
sul. tasto
rit.
a tempo
grave
a tempo
фл.
rit.

А ЎЎ ПОЛІ ВЯРБА

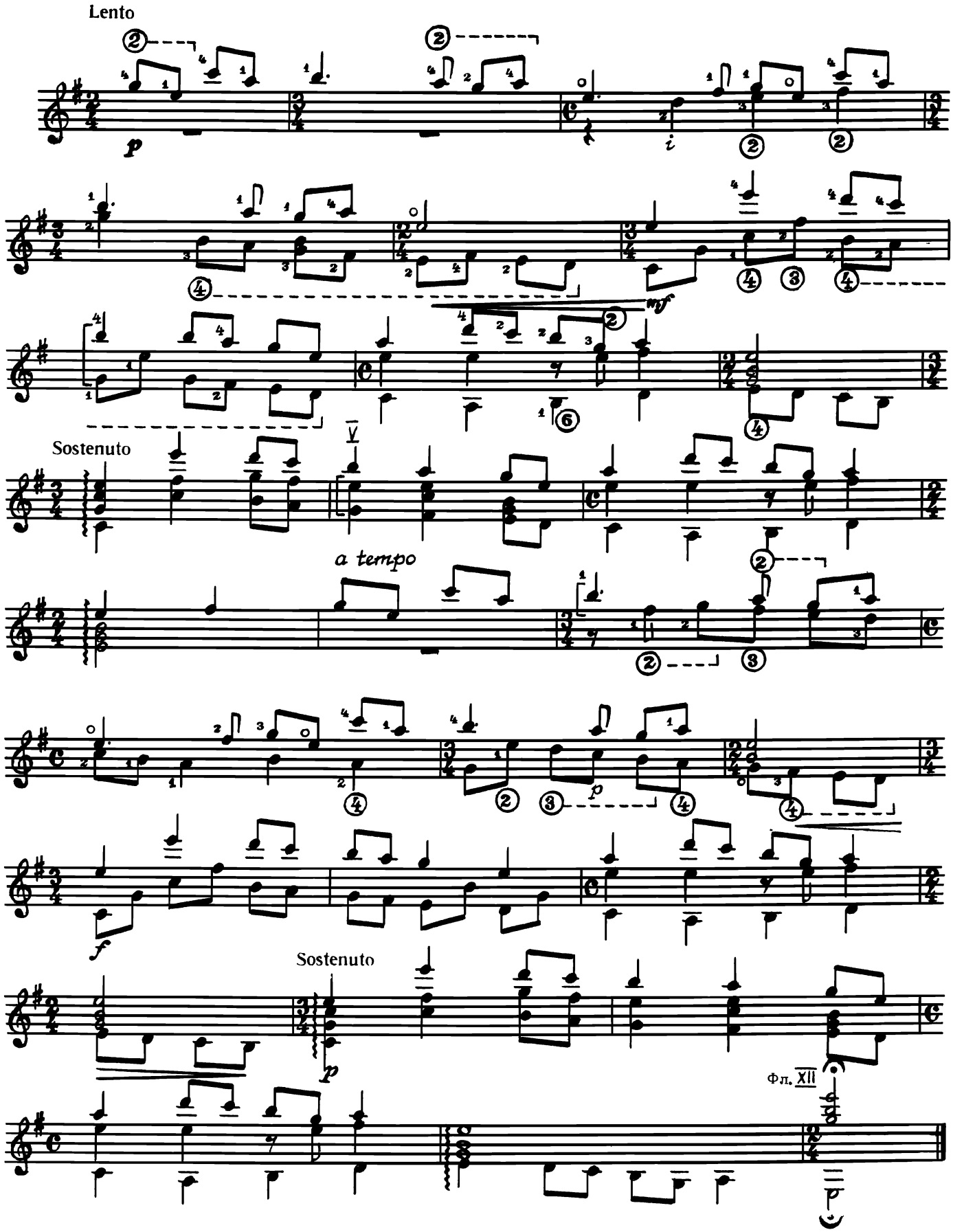

БЕЛАРУСКАЯ ПОЛЬКА

Апрацоўка У. БРАТЧЫКАВА

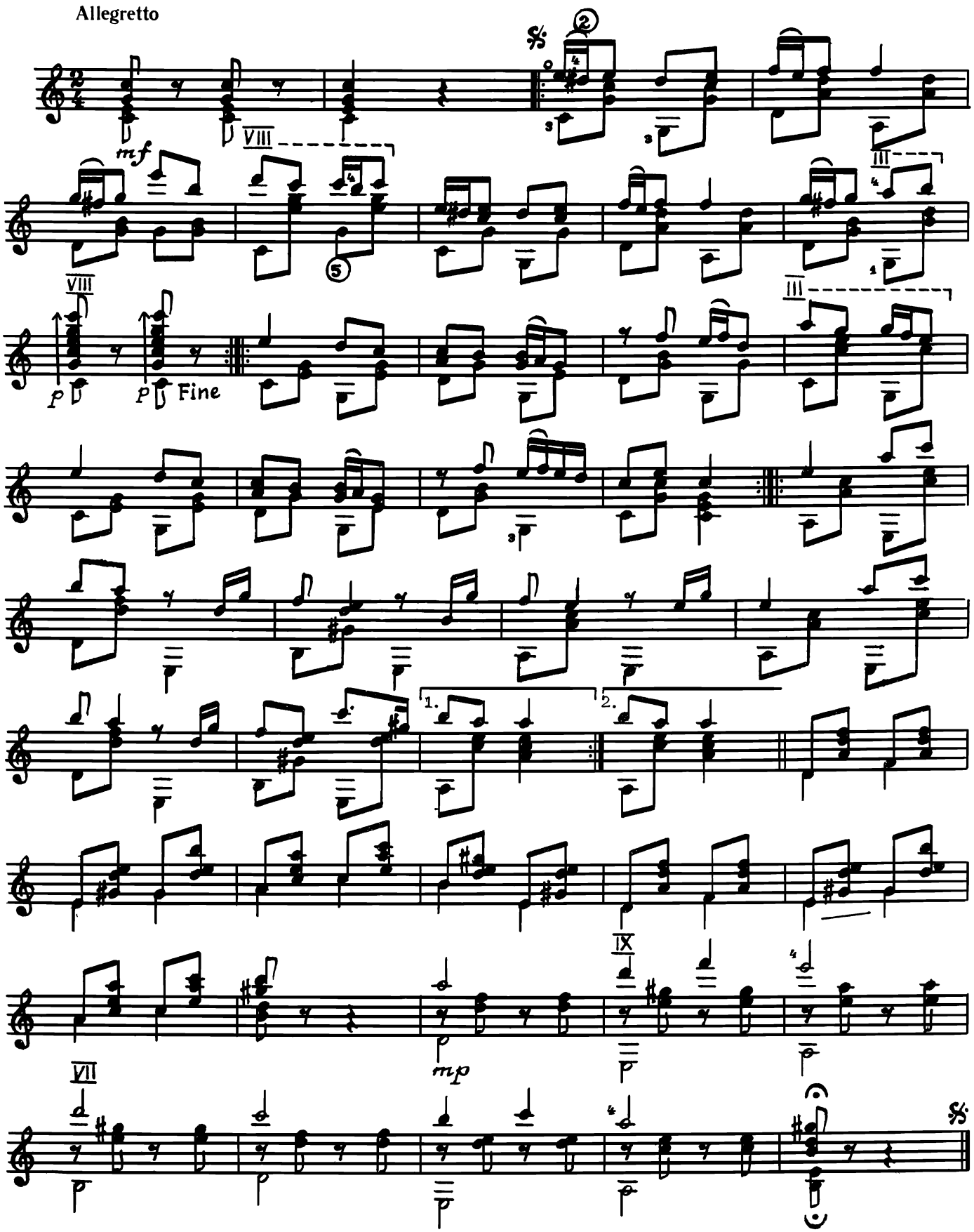

ЧАТЫРЫ БЕЛАРУСКІЯ НАРОДНЫЯ ПЕСНІ

Апрацоўка В. ЖЫВАЛЕЎСКАГА

КАЛЫХАНКА

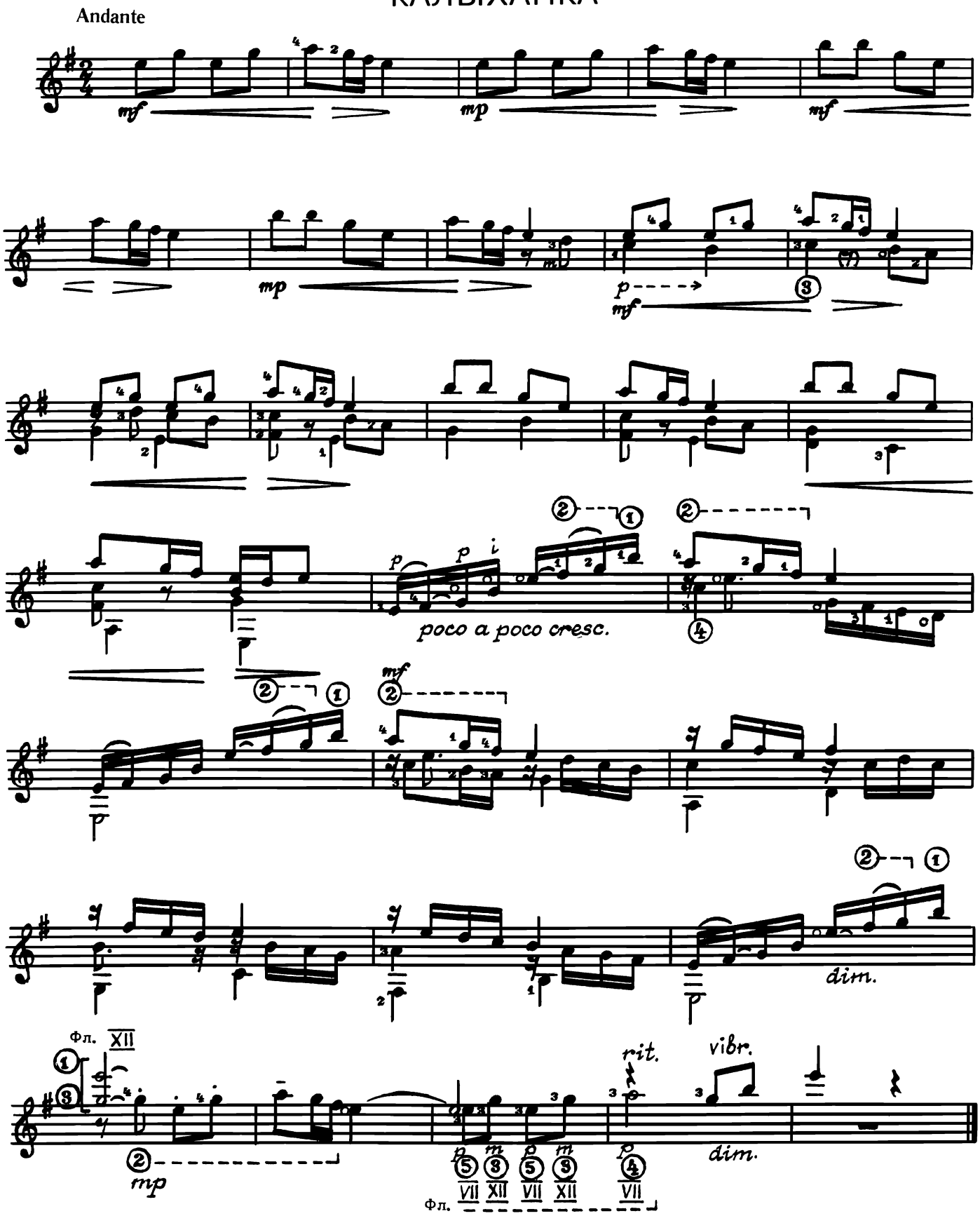

КАЛЯДА

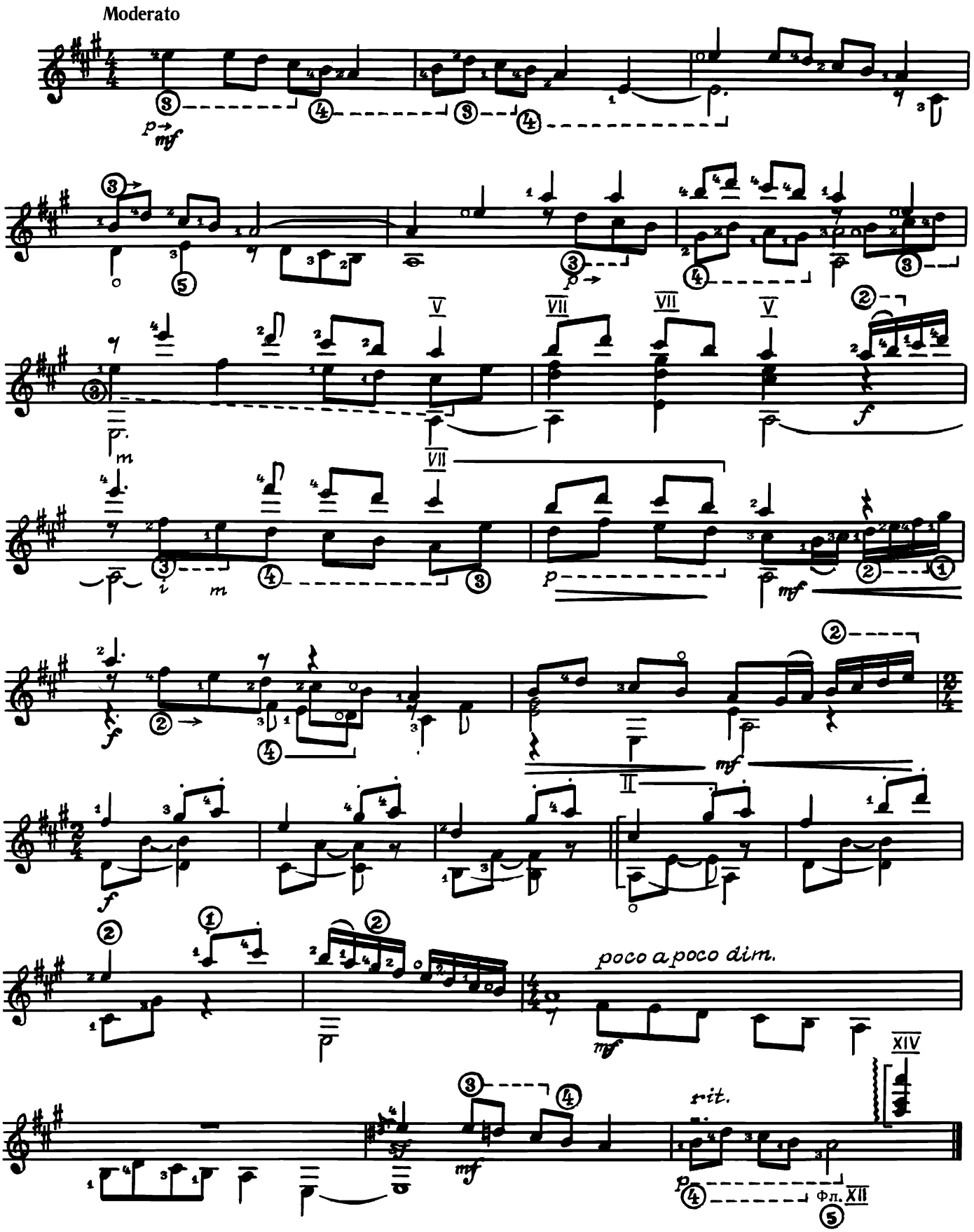

ПРЫ ДУНАЁЧКУ

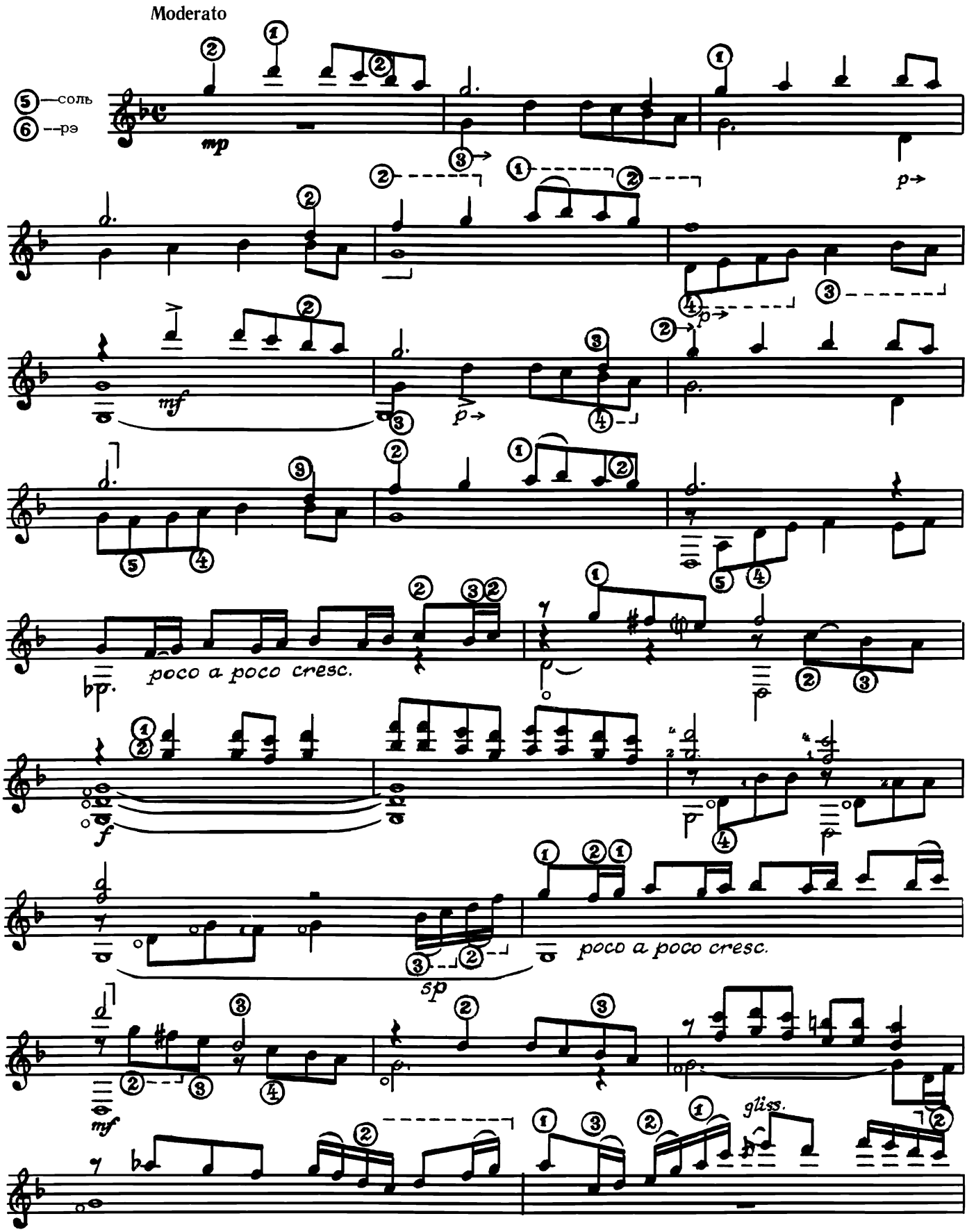

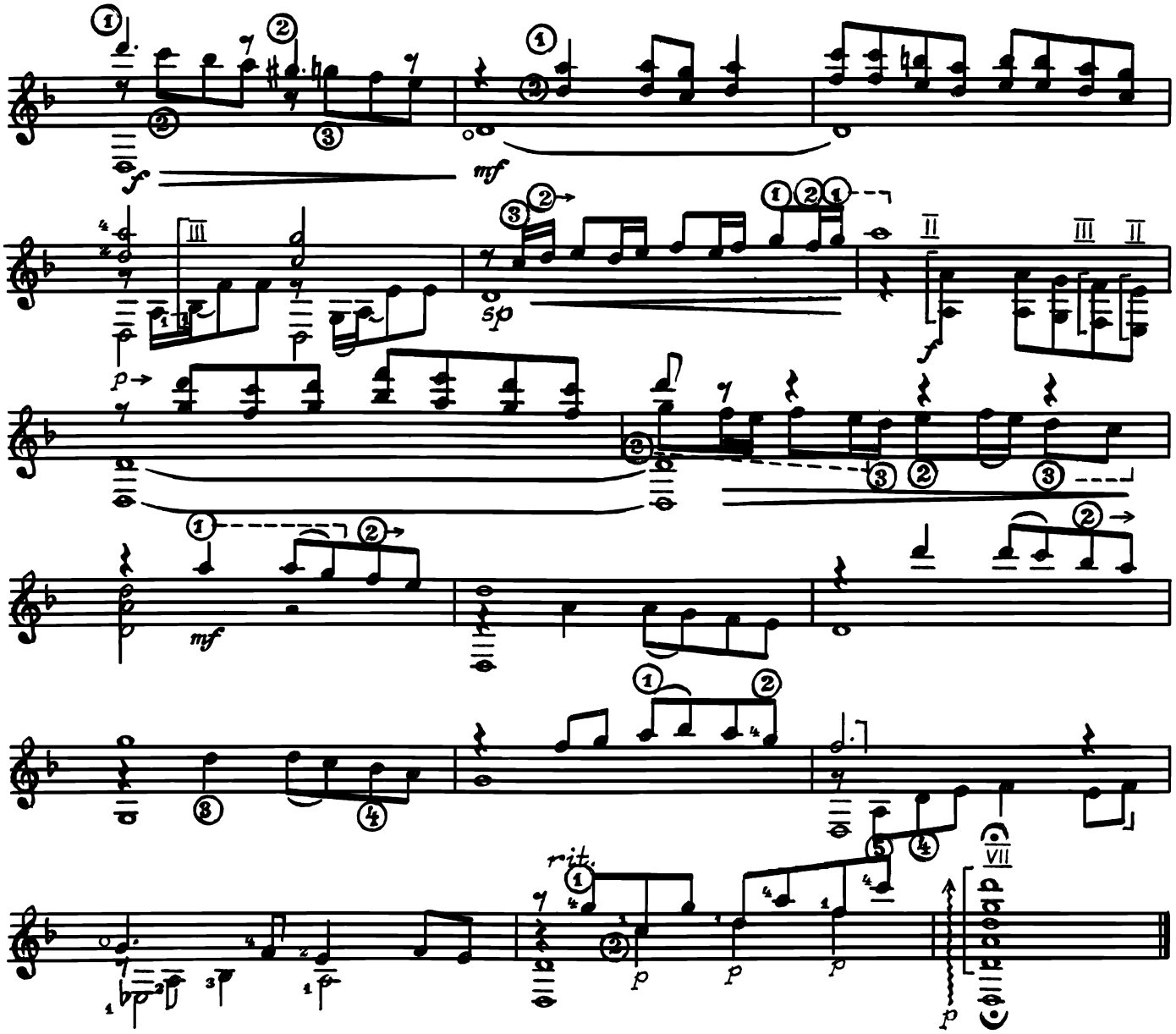

ОЙ, БАЛІЦЬ СЭРЦА, РАЗГАРАЕ

Allegro

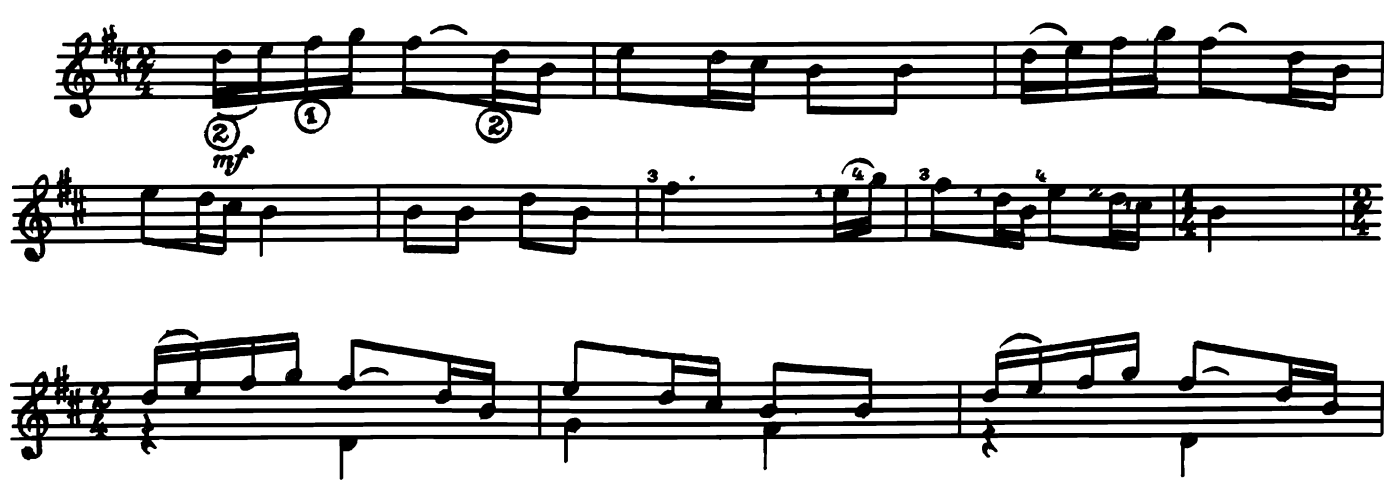

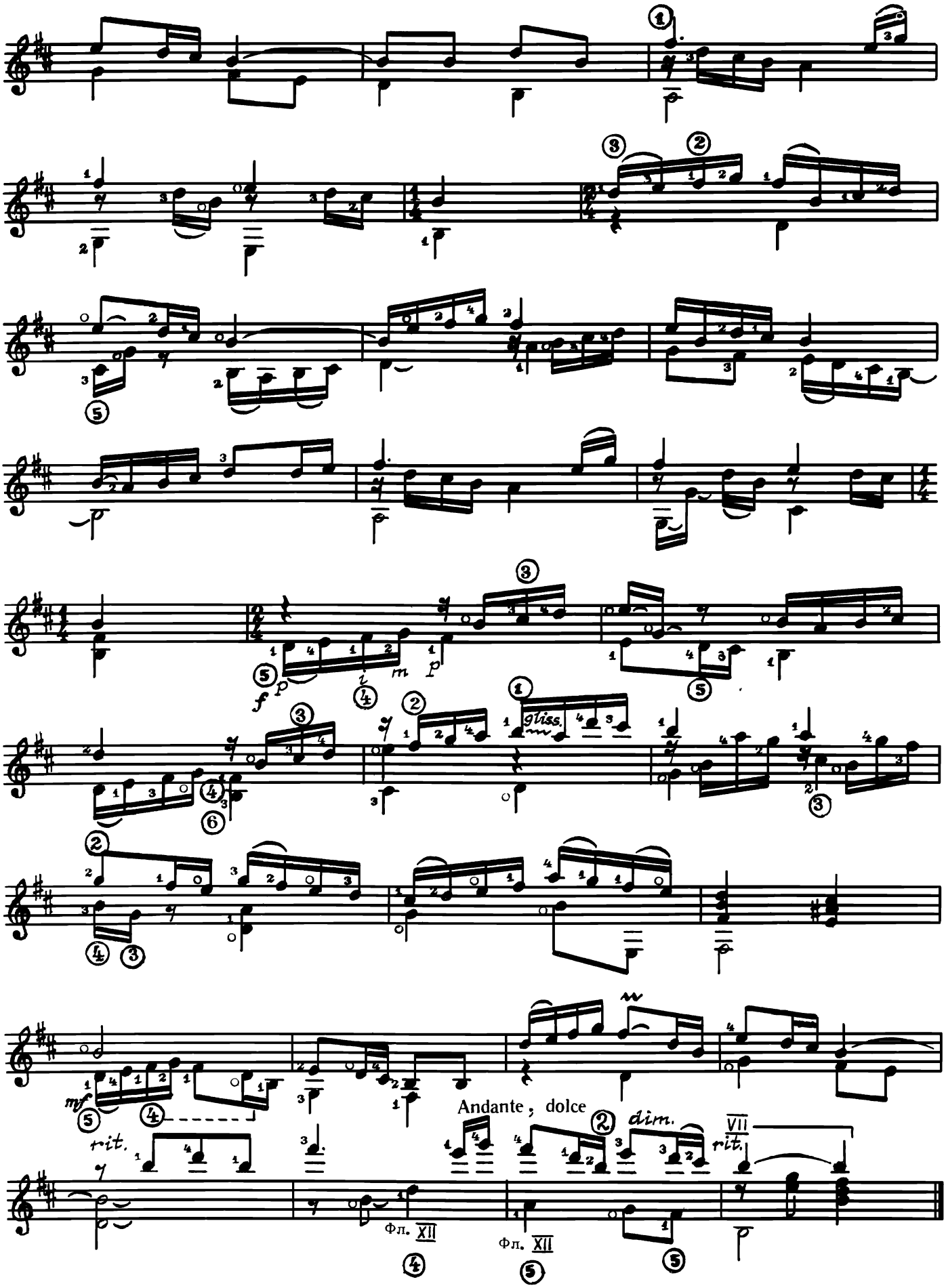
gliss.
Andante ; dolce
dim.
rit.
rit.
Фл. XII
Фл. XII

ВАРЫЯЦЫІ НА ТЭМУ БЕЛАРУСКАЙ НАРОДНАЙ ПЕСНІ "КУПАЛІНКА"

Апрацоўка А. ВІННІКА

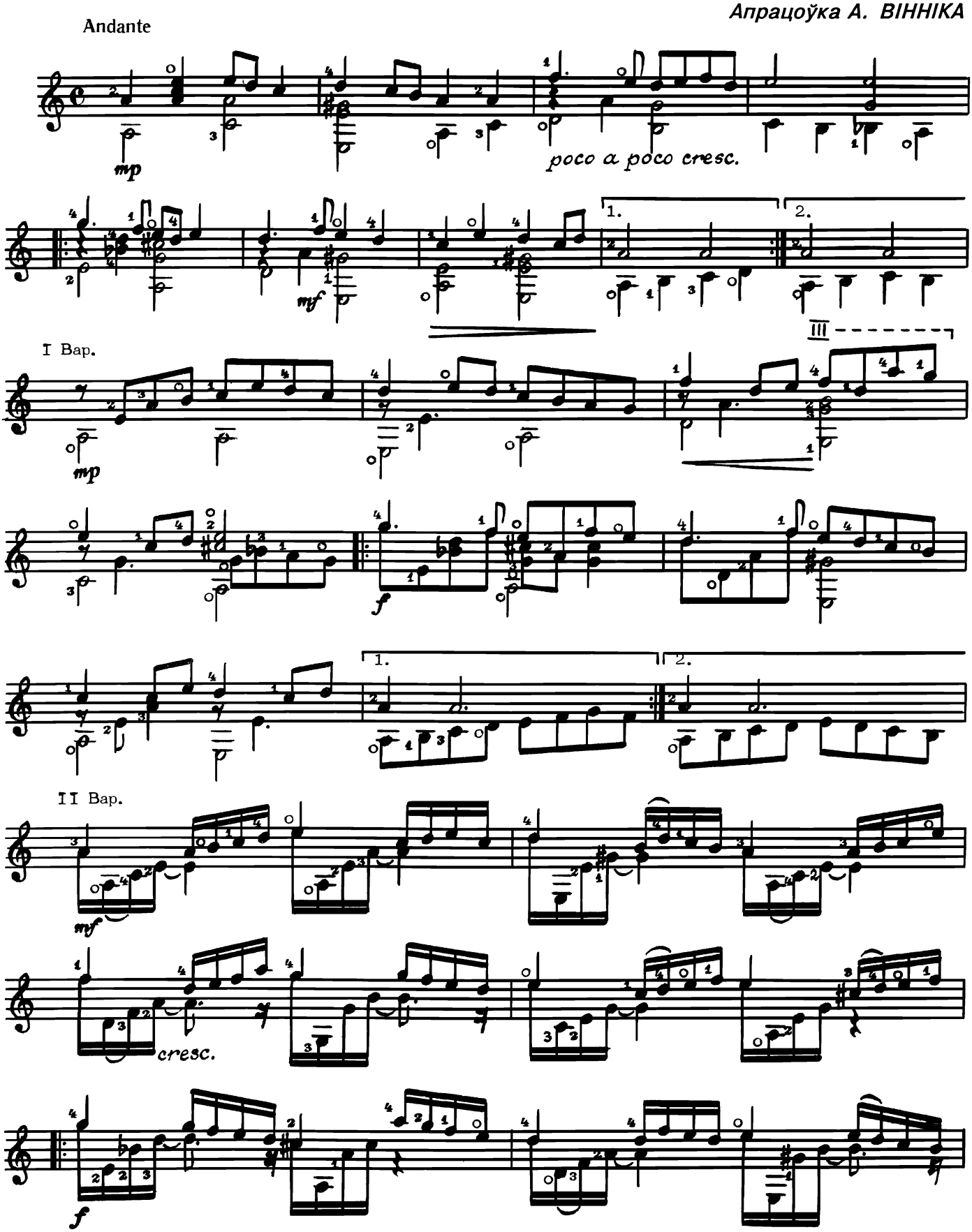

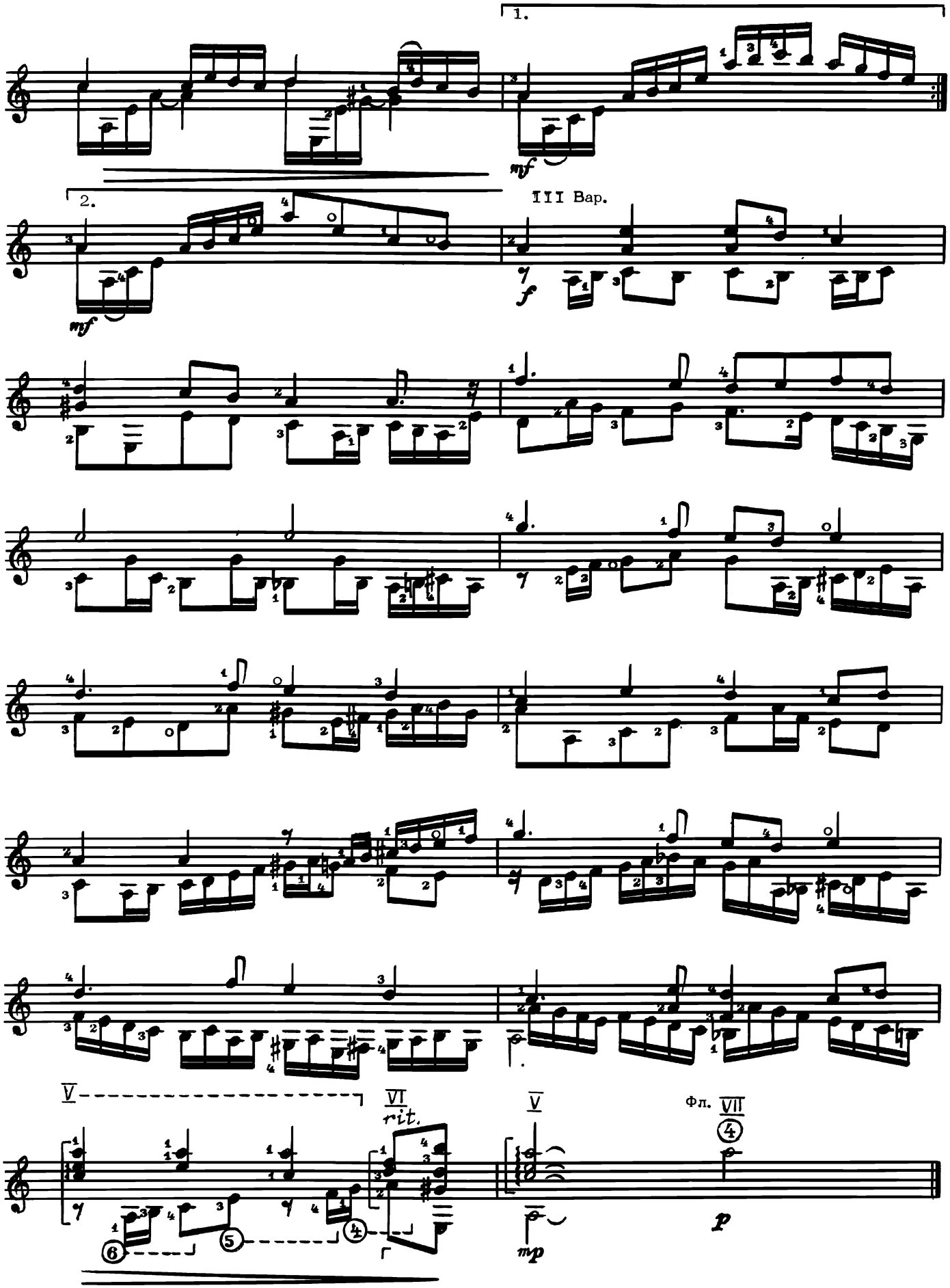
1.
2.
III Вар.
V
VI
rit.
V
Фл.
VII

ЭЦЮД "ЛЯТАЮЧАЯ ТАЛЕРКА"

А. ВІННІК

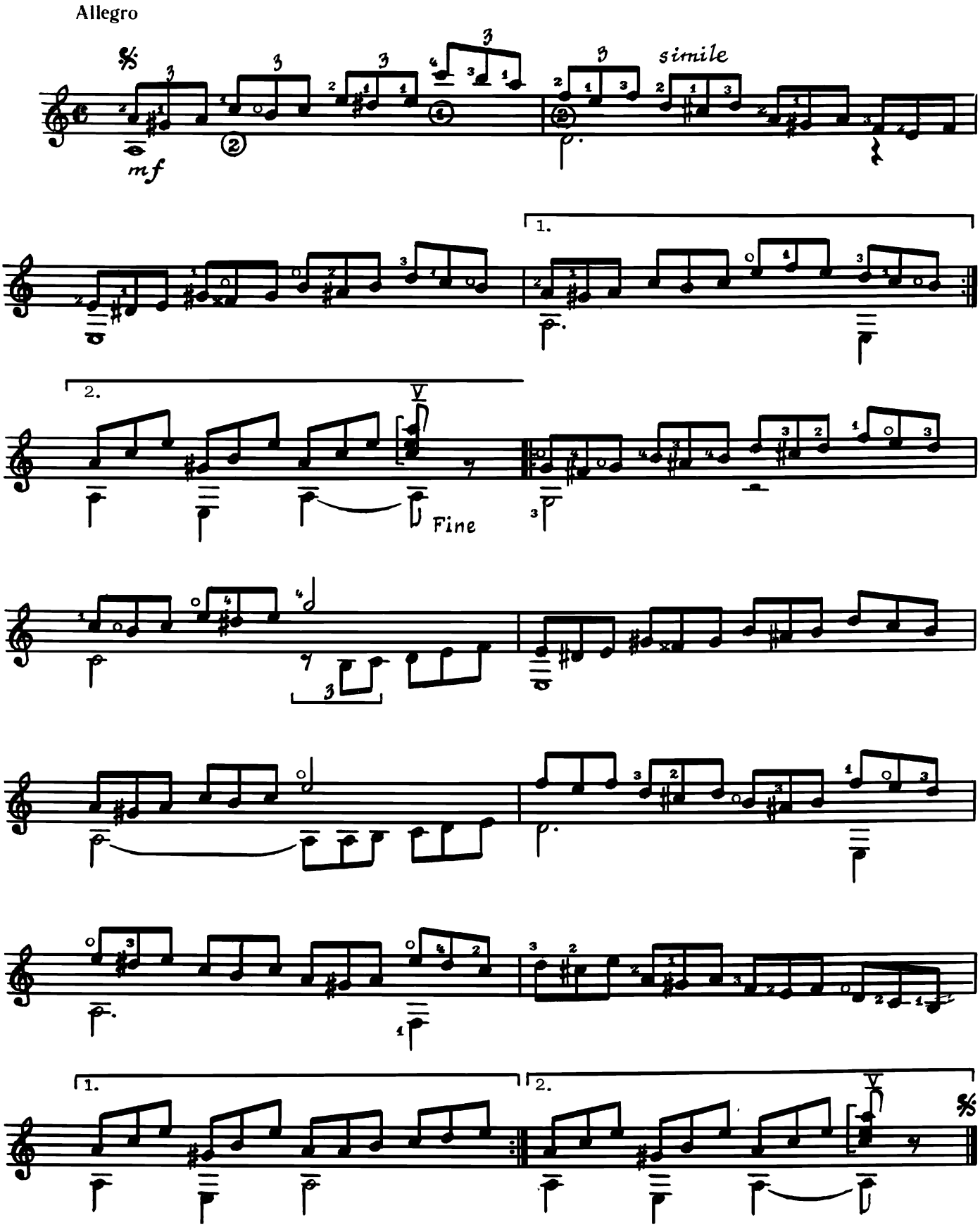

ЭЦЮД "МУЗЫЧНАЯ ТАБАКЕРКА"

С. Плужнікаў.

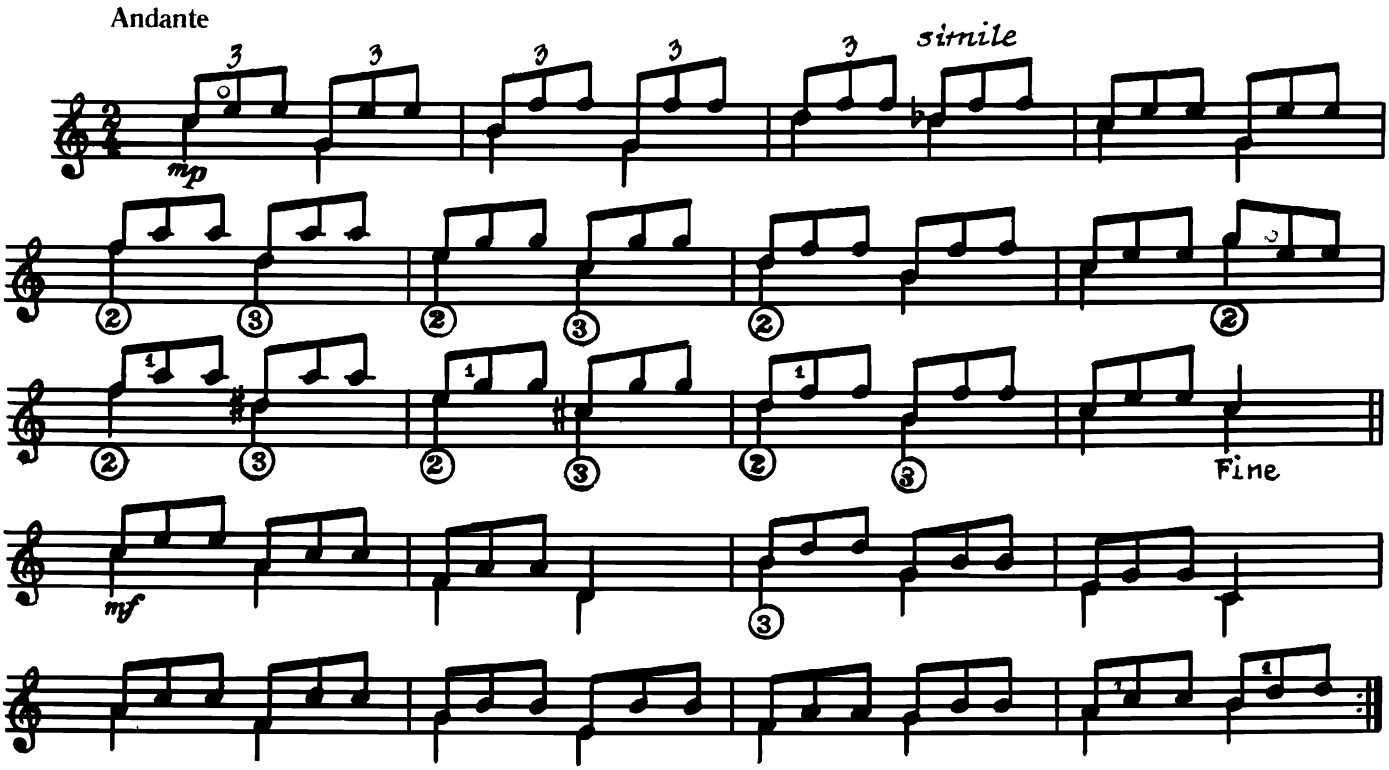

ЭЦЮД-ПРЭЛЮДЫЯ

С. БУРАЎ

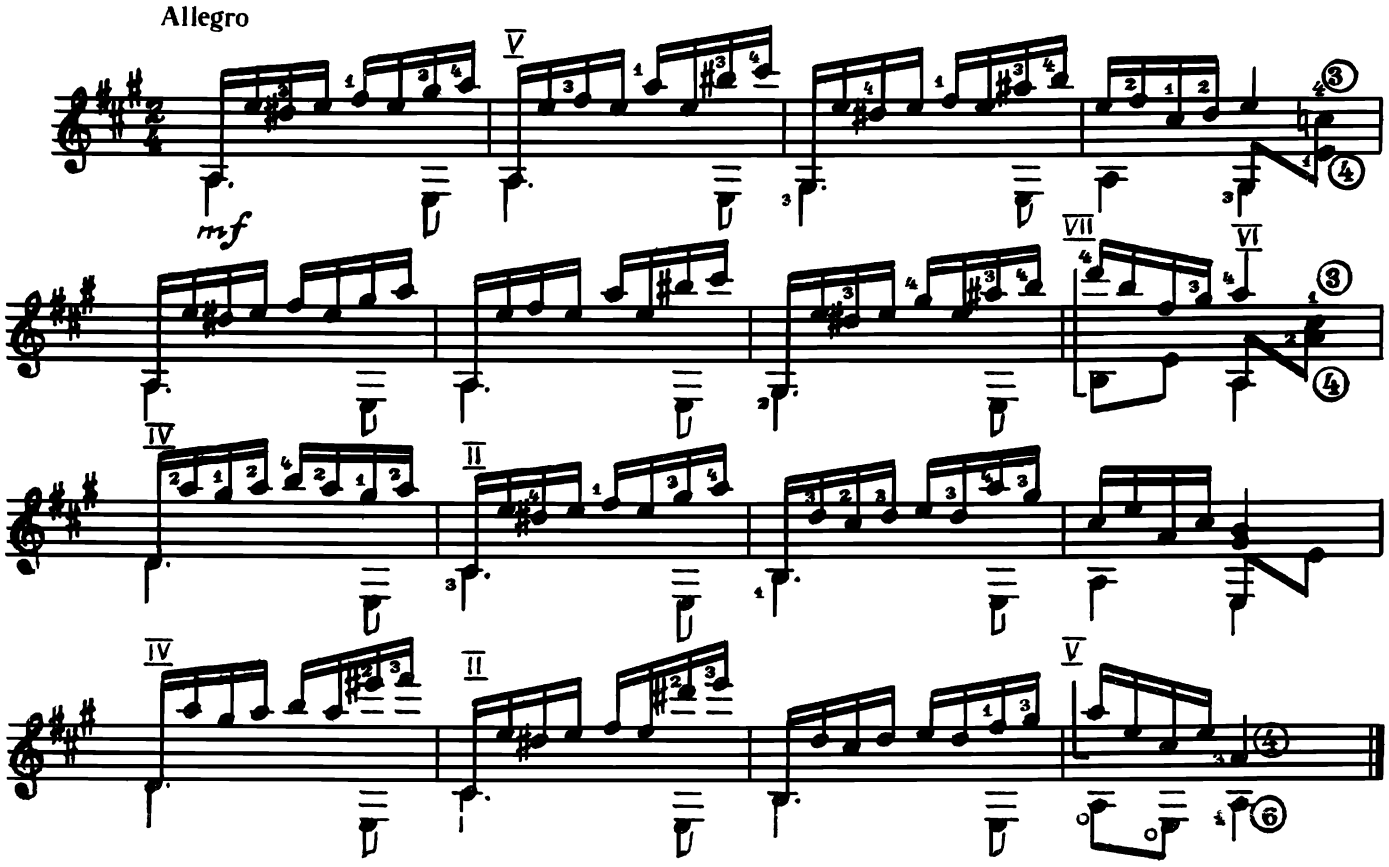

СТАРАДАЎНЯЯ МЕЛОДЫЯ

У. ЗАХАРАЎ

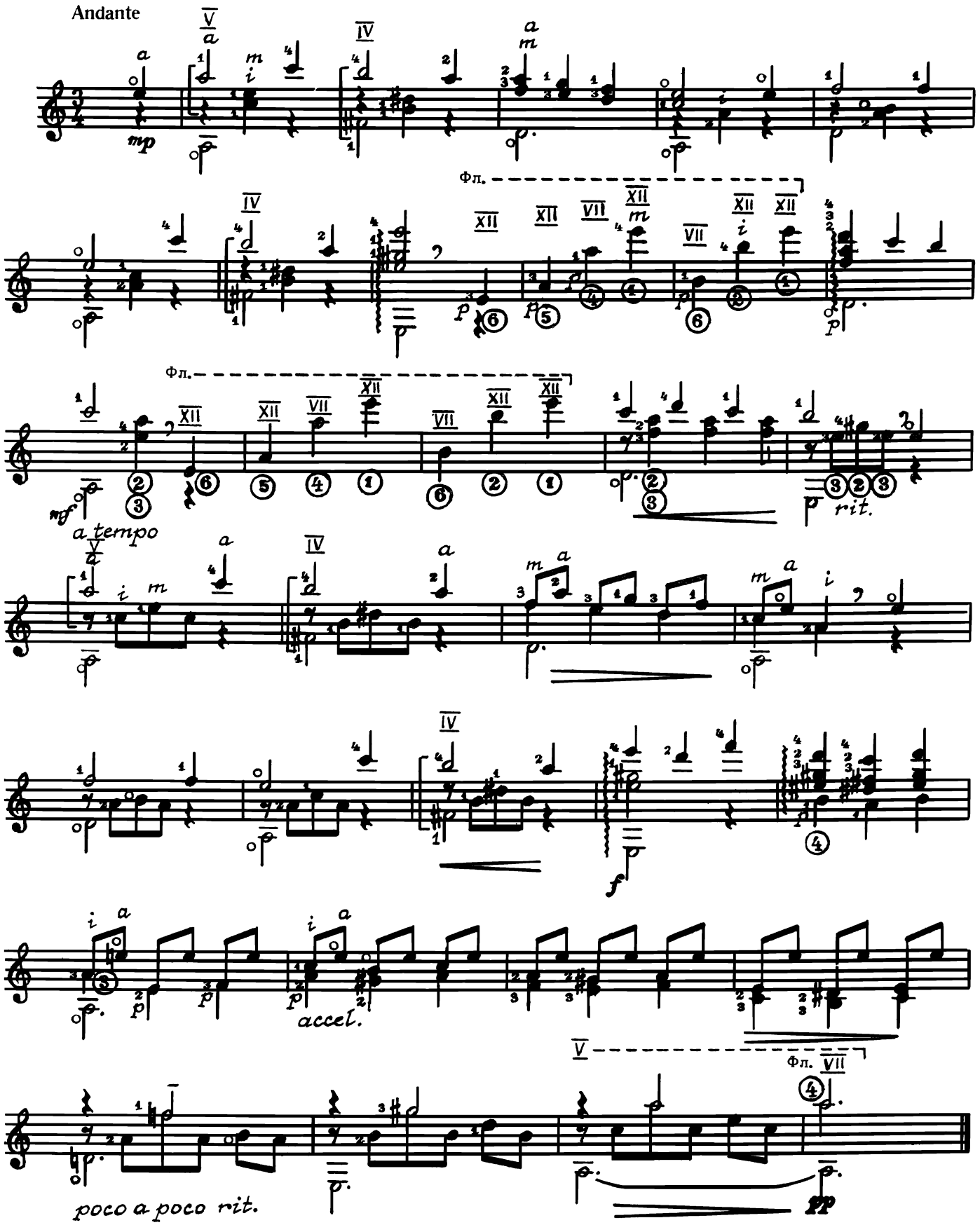

ВАЛЬС

Н. КОСТ

Апрацоўка П. КАРОТКАГА

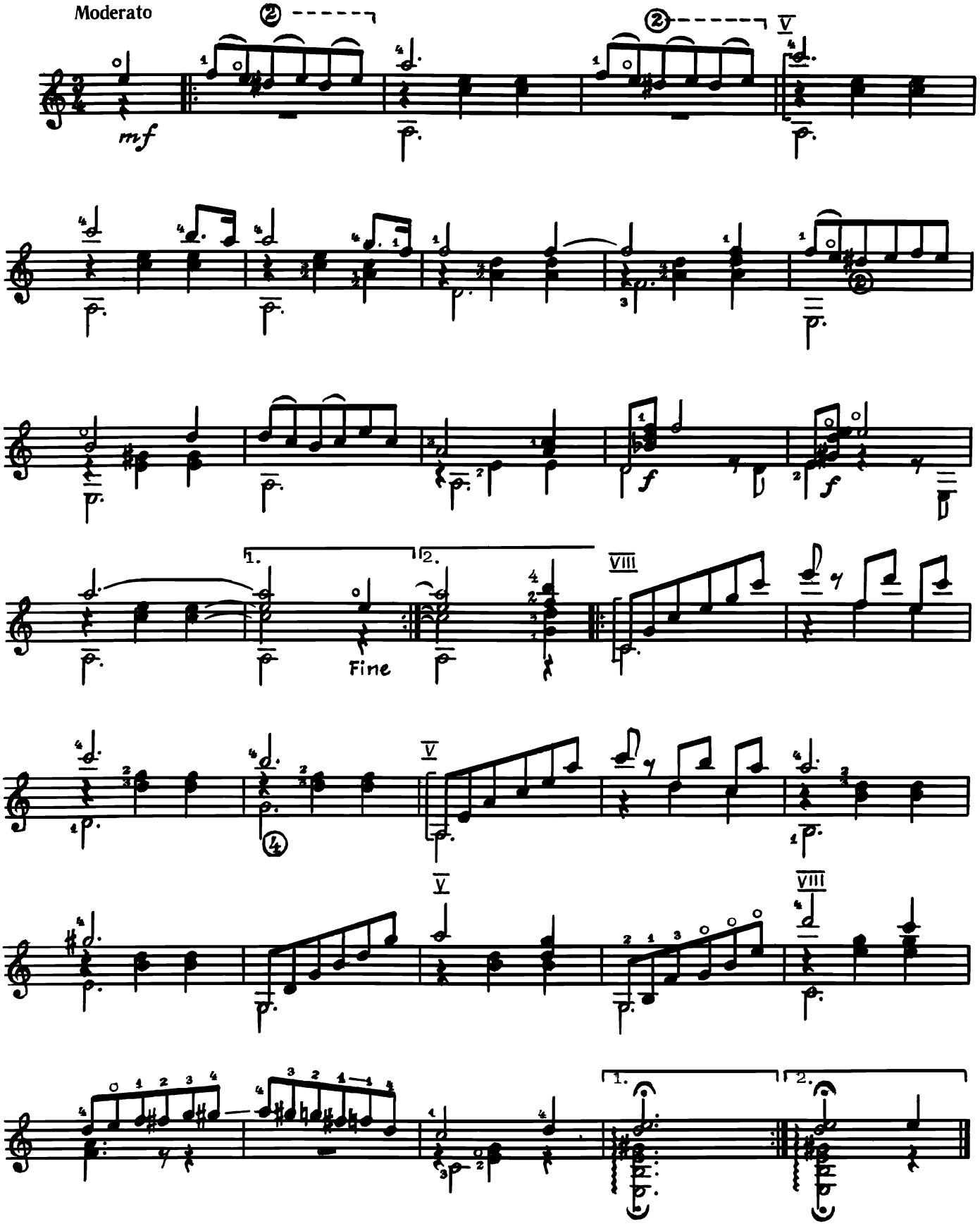

ВАЛЬС

І. КУЗЬМІЦКІ

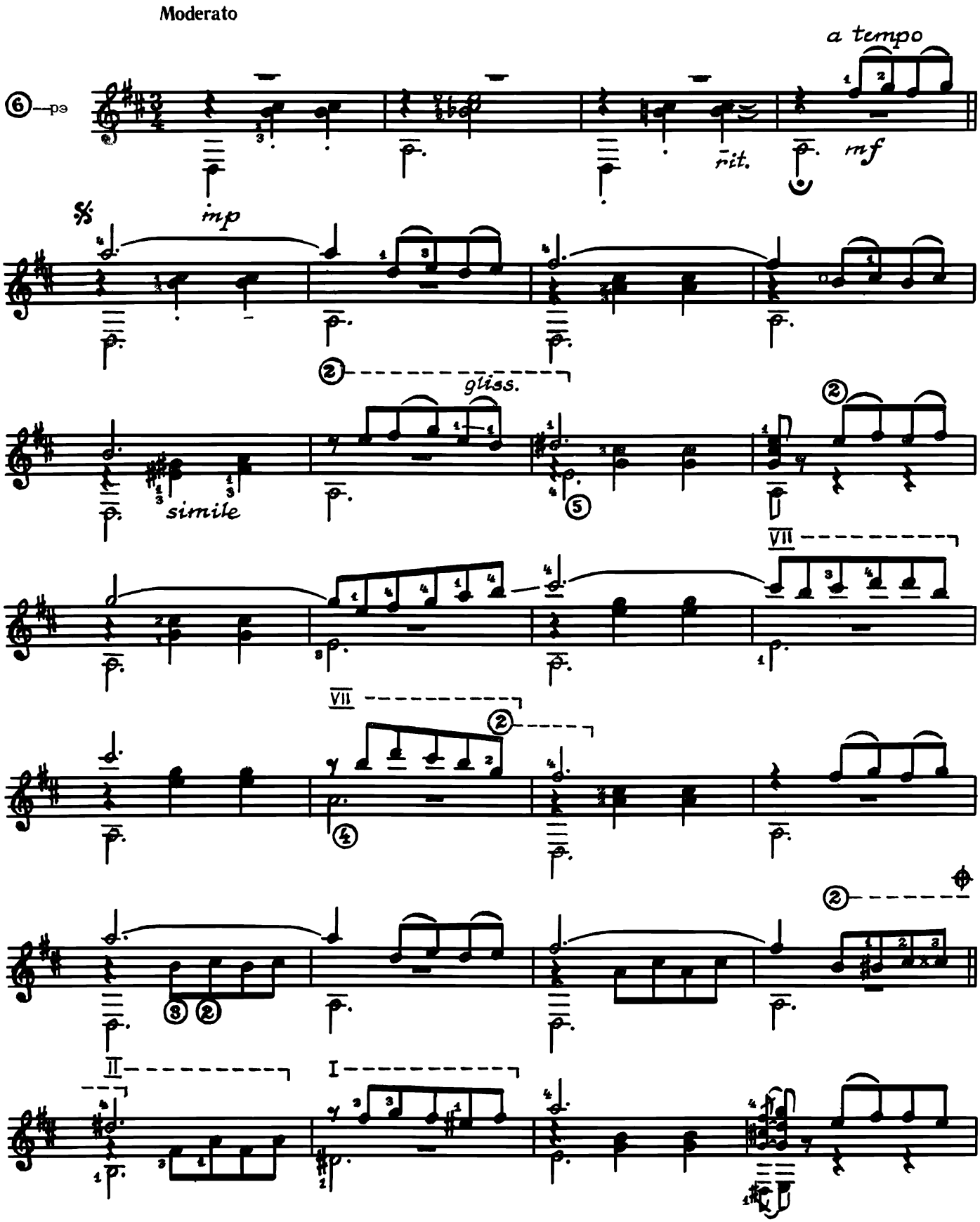

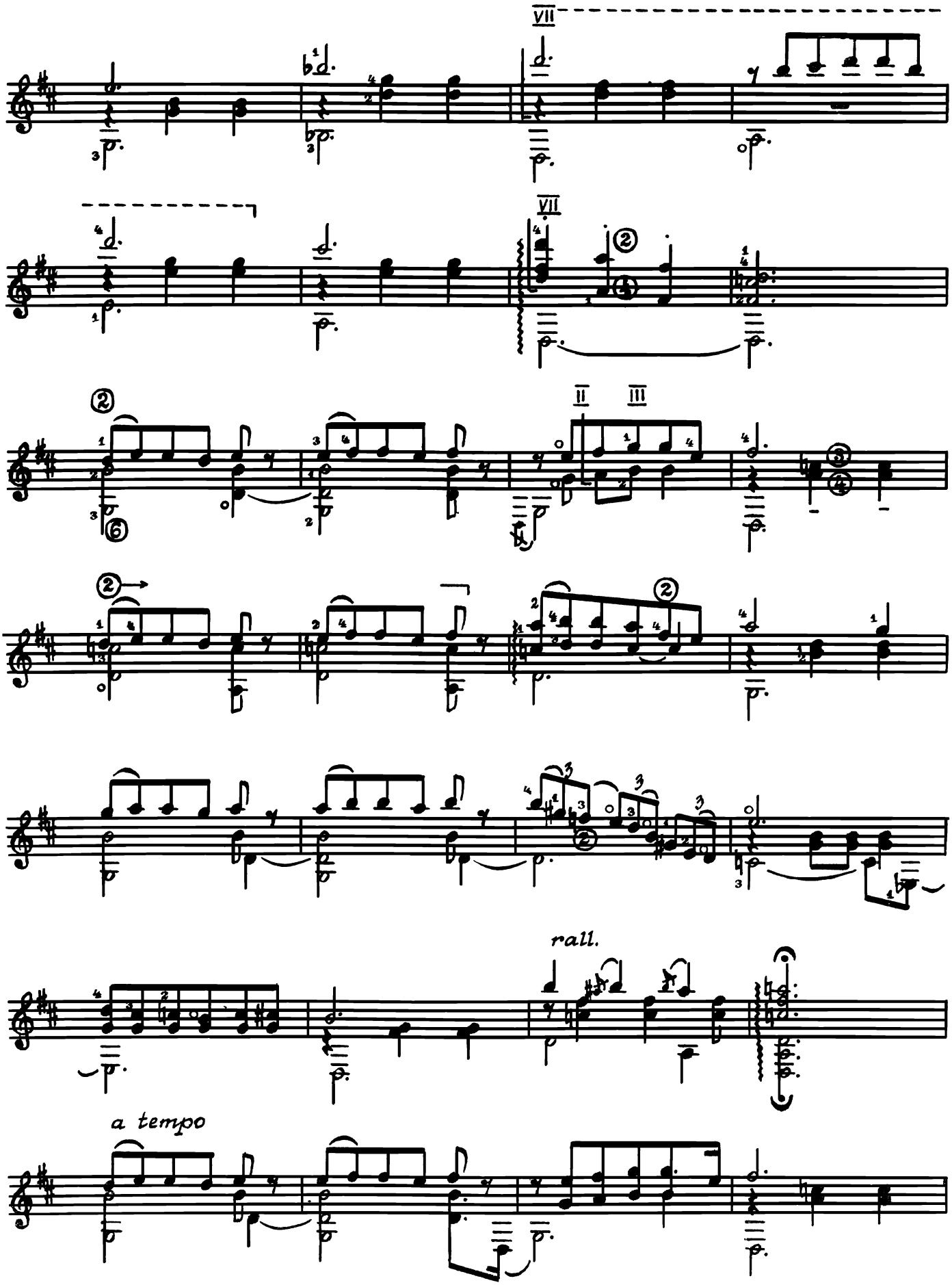
VII
VII
II III
rall.
a tempo

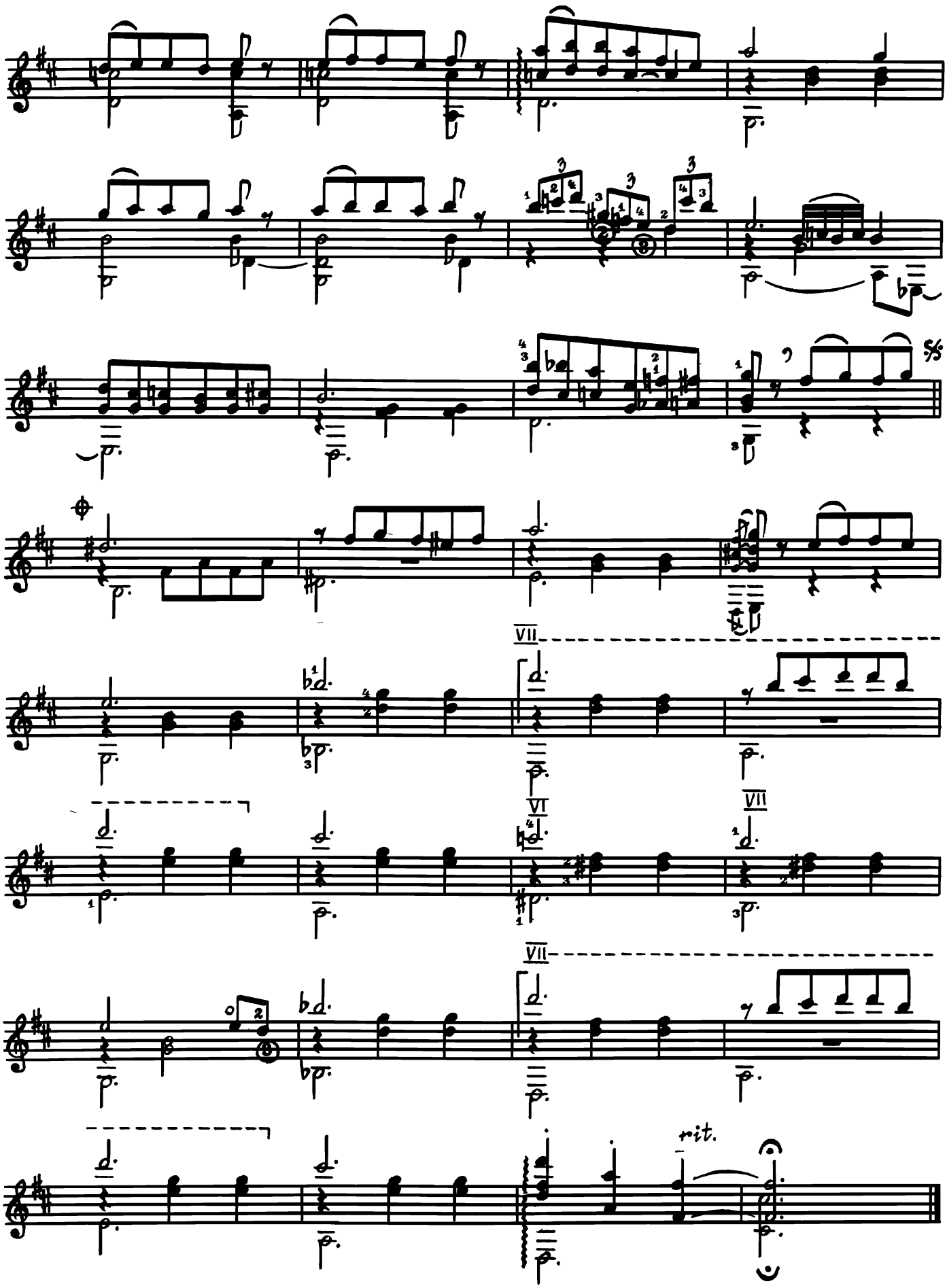
VII
VI
VII
VII
rit.

ПОЛЬКА

У. ДЗМІТРЫЕНКА

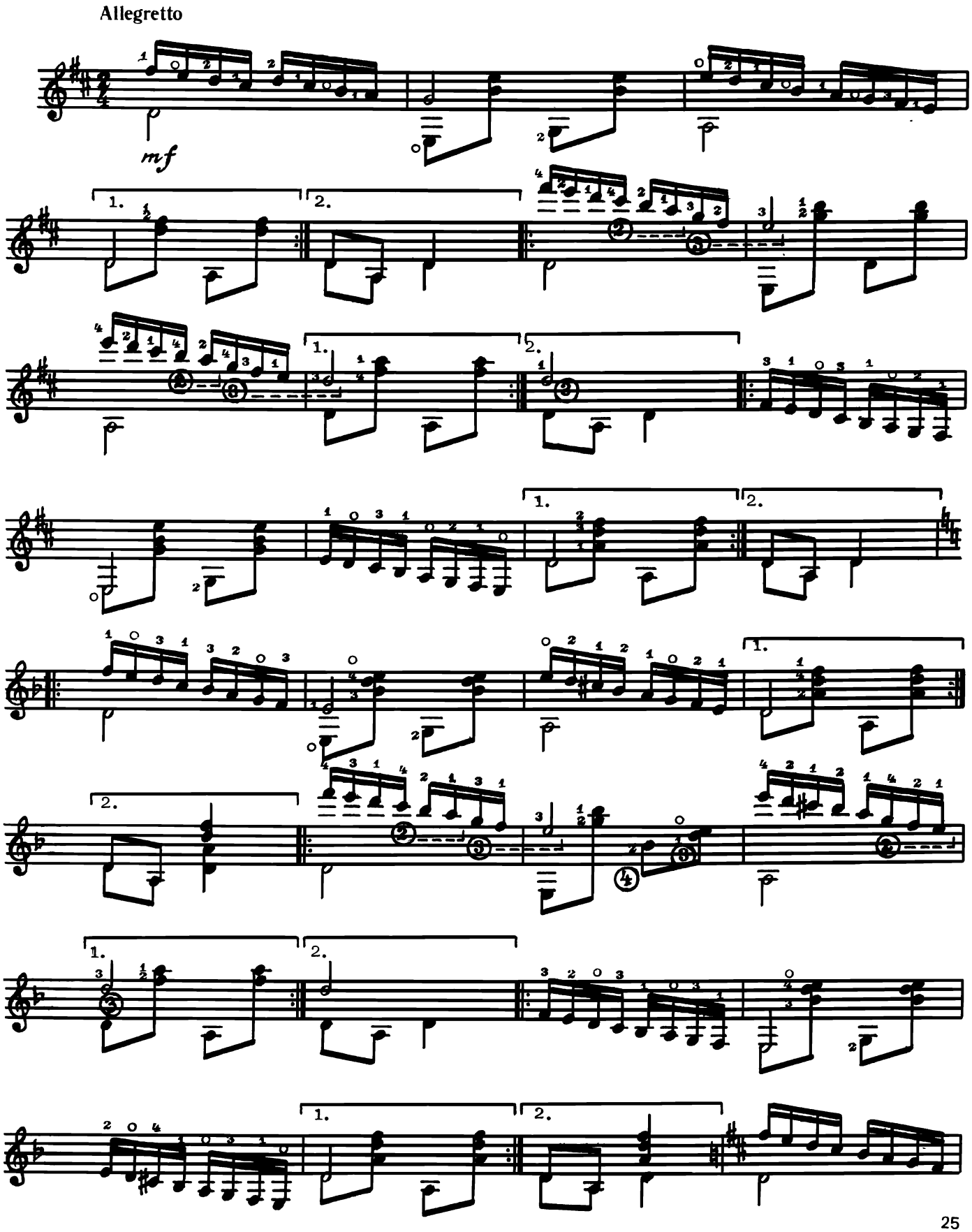

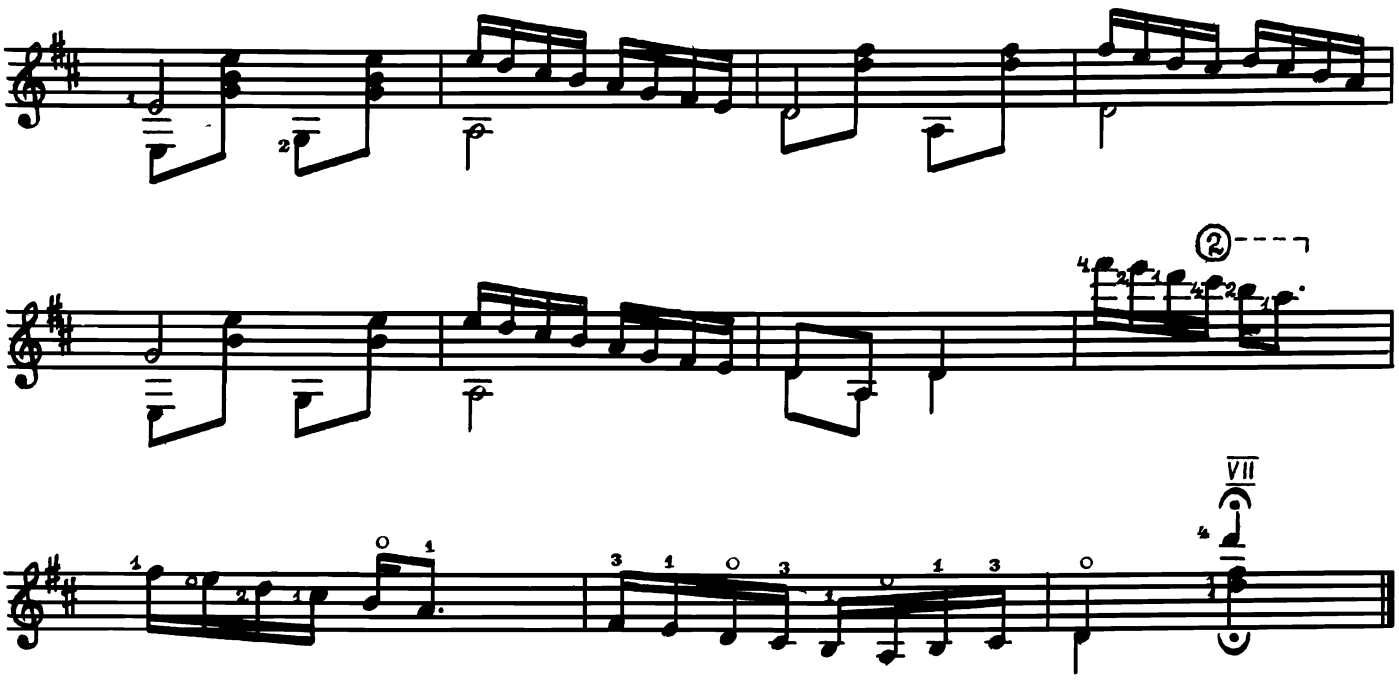

МАЗУРКА

А. СІХРА

Выканальніцкая рэдакцыя
У. ДЗМІТРЫЕНКІ

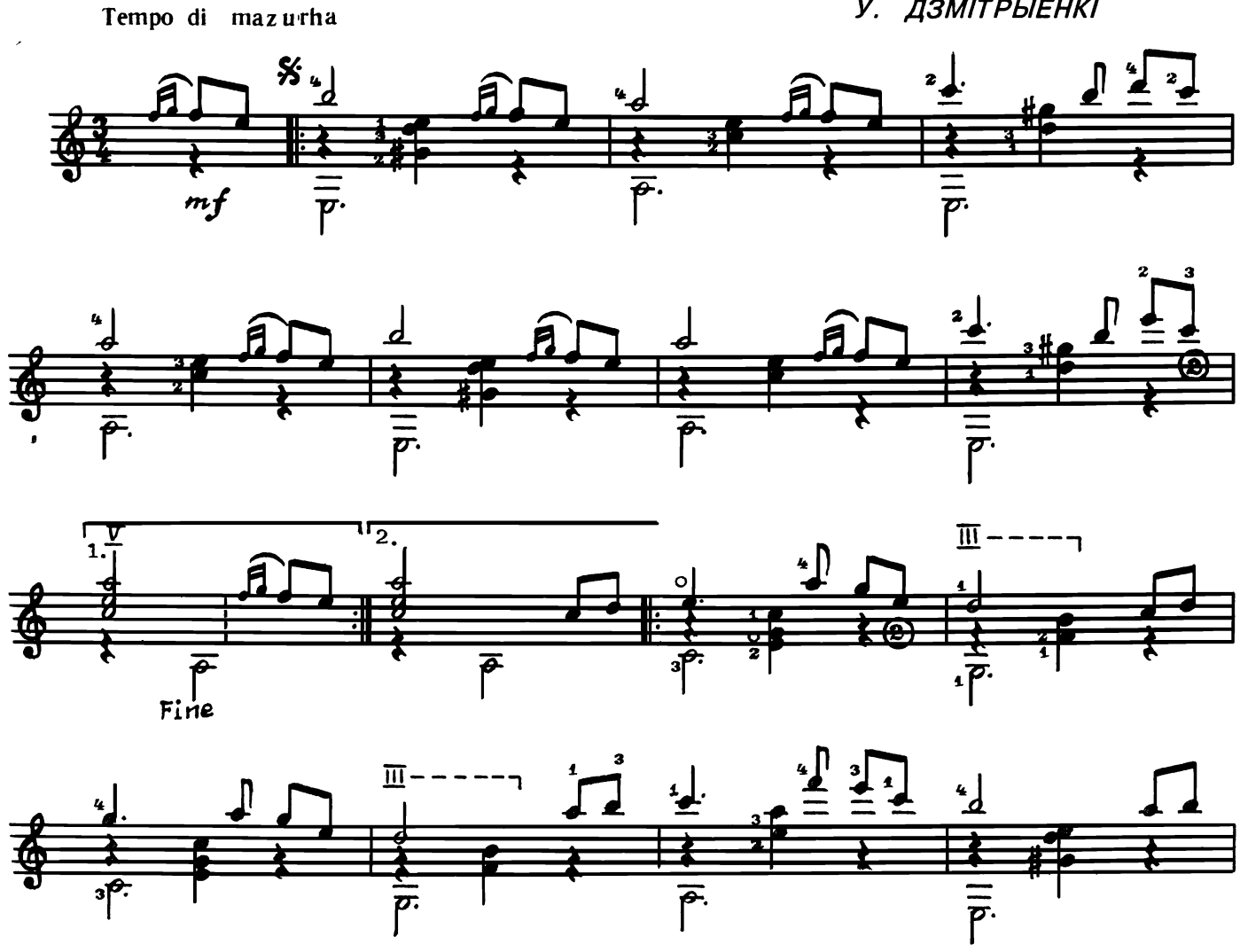

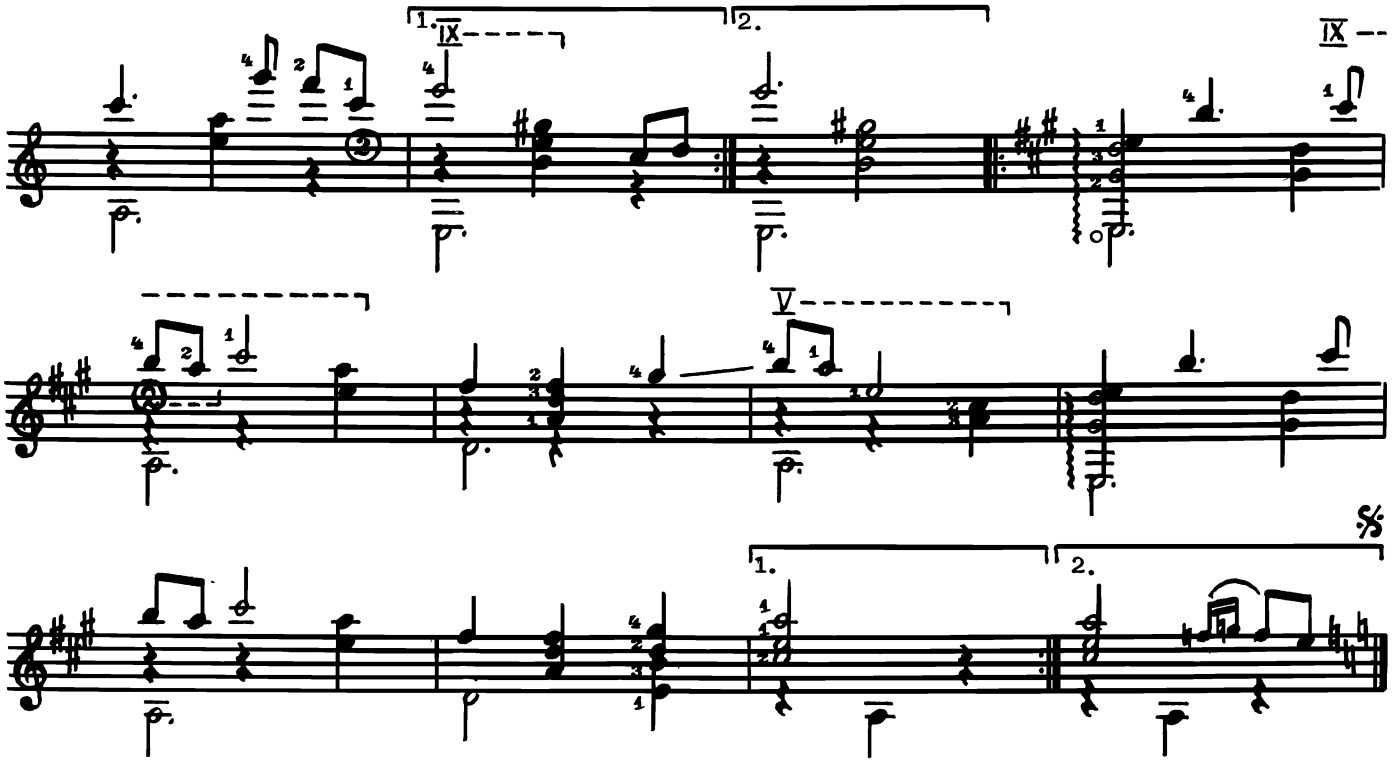

ПОЛЬКА

М. САКАЛОЎСКІ

Выканальніцкая рэдакцыя
У. ДЗМІТРЫЕНКІ

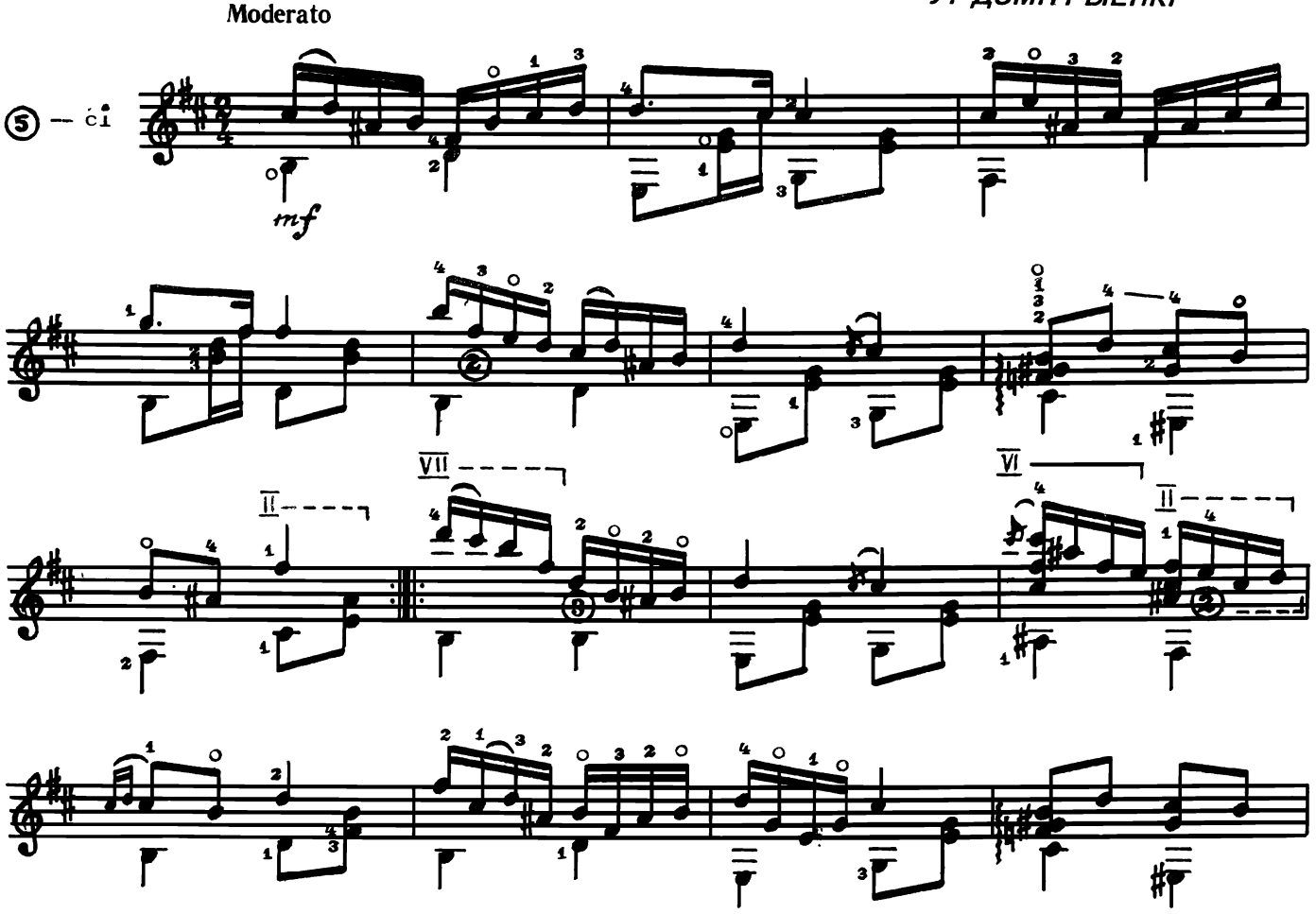

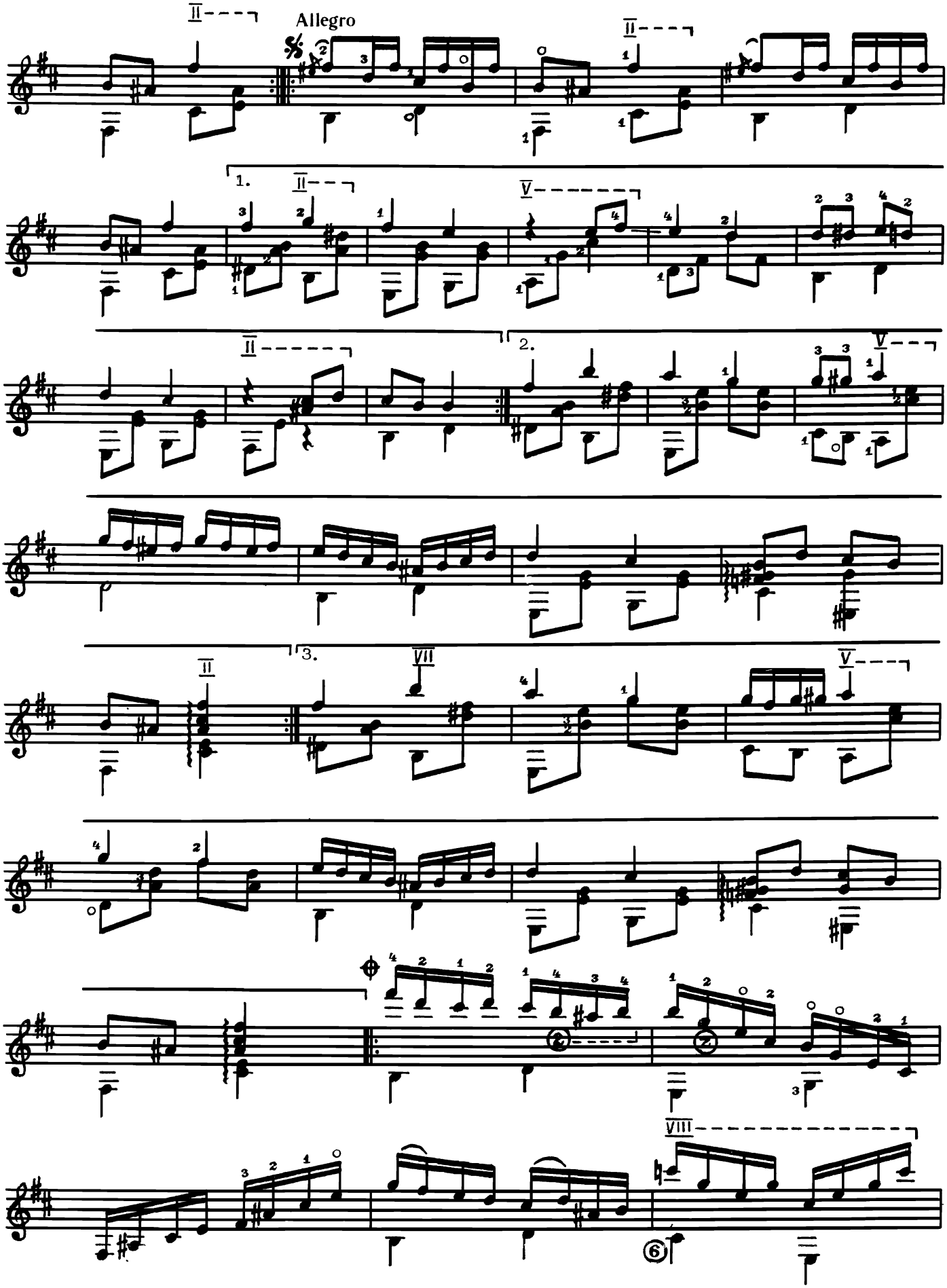
Allegro
1.
2.
3.

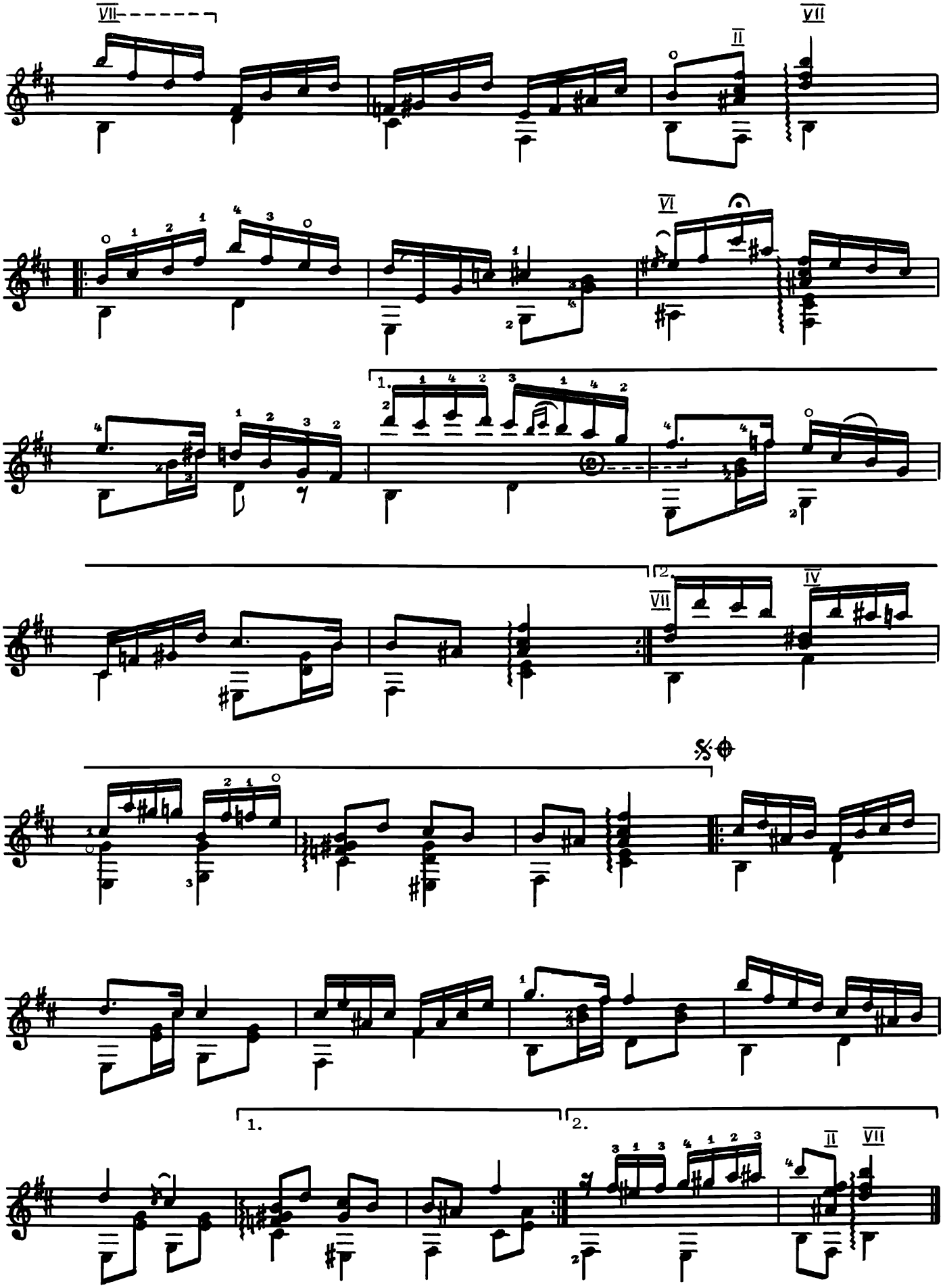
VII
II
VII
VI
1.
2.
VII
IV
1.
2.
II
VII

ПРЭЛЮДЫЯ

(У перайманне Э. ВІЛА-ЛОБАСУ)

В. ВОЙЦІК

Выканальніцкая рэдакцыя
В. ЖЫВАЛЕЎСКАГА

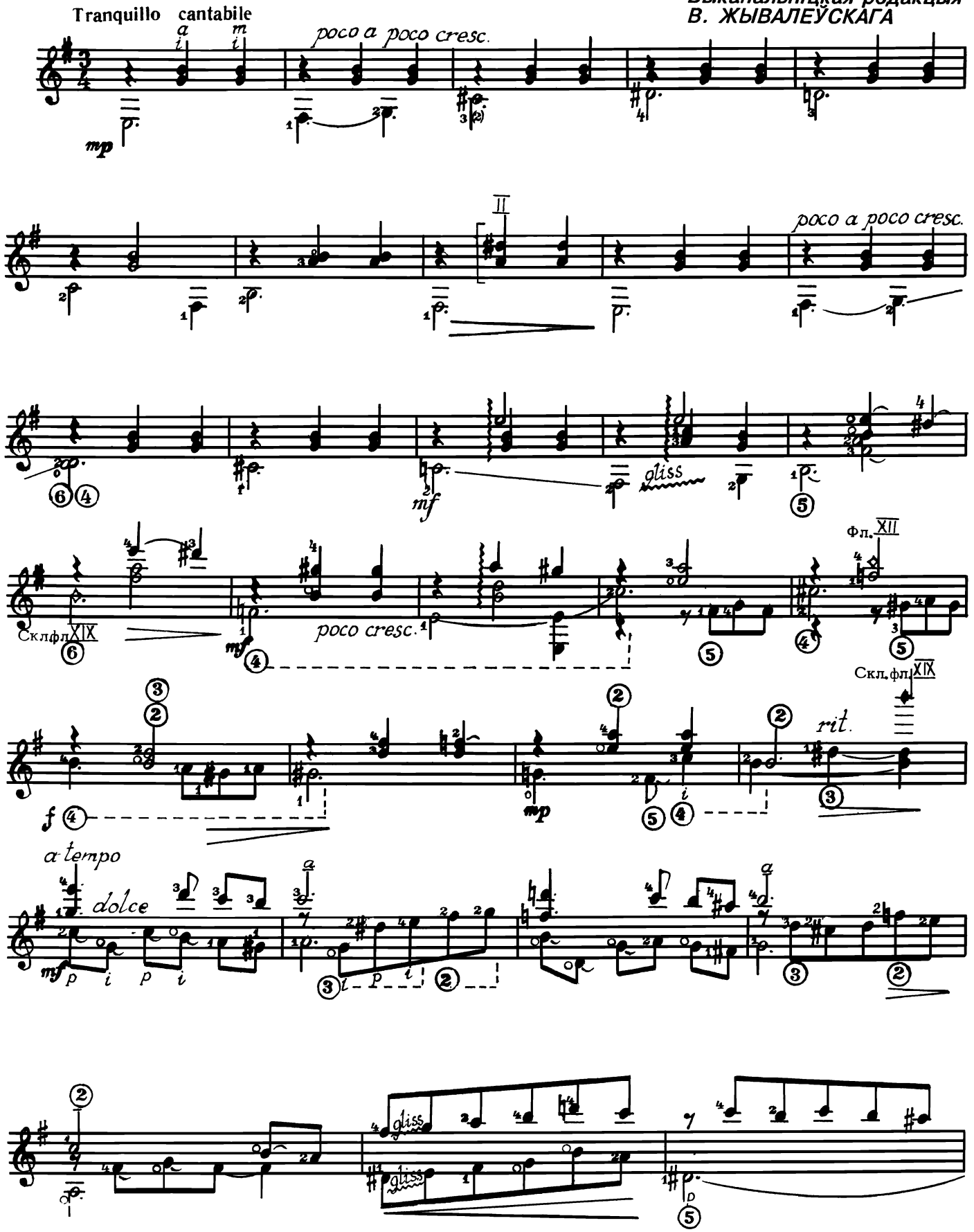

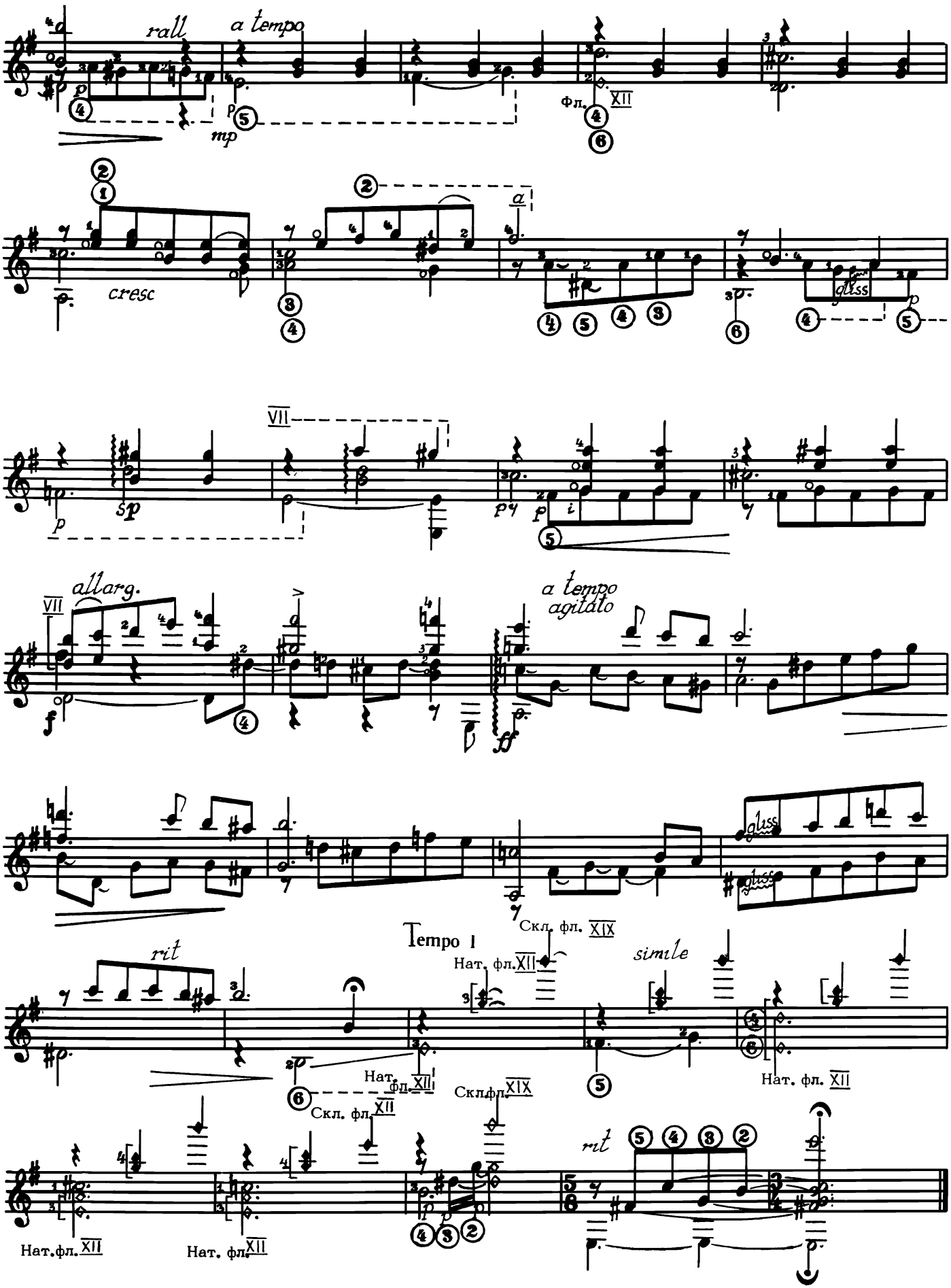
rall
a tempo
mp
Фл.
XII
cresc
a
gliss
VII
sp
allarg.
a tempo
agitato
Скл. фл. XIX
Tempo I
Нат. фл. XII
rit
simile
Нат. фл. XII
Скл. фл. XII
Скл.фл. XIX
Нат. фл. XII
rit
Нат.фл. XII
Нат. фл. XII

АДЛЮСТРАВАННЕ МЕСЯЦА

А. ЛЯДНЁЎ

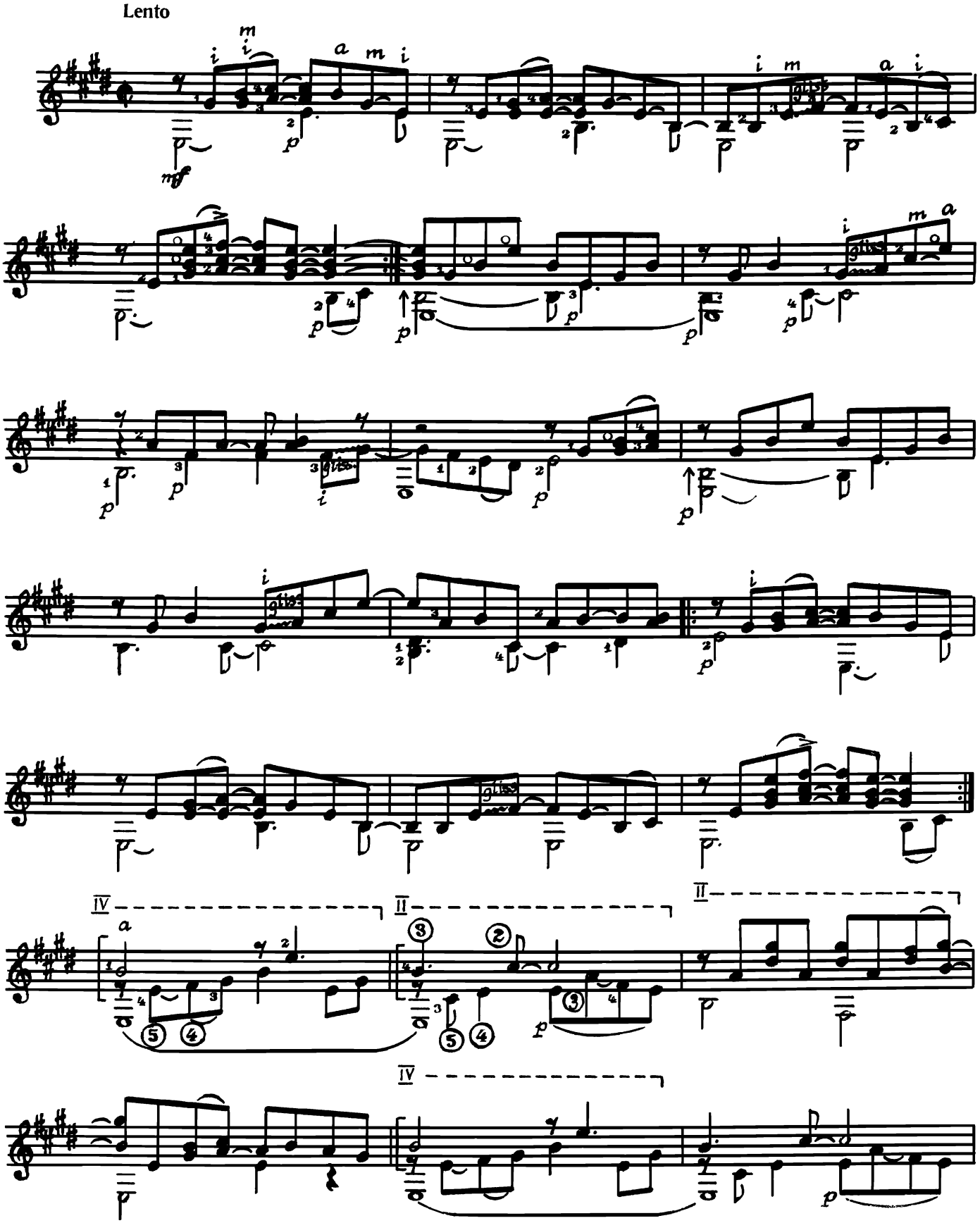

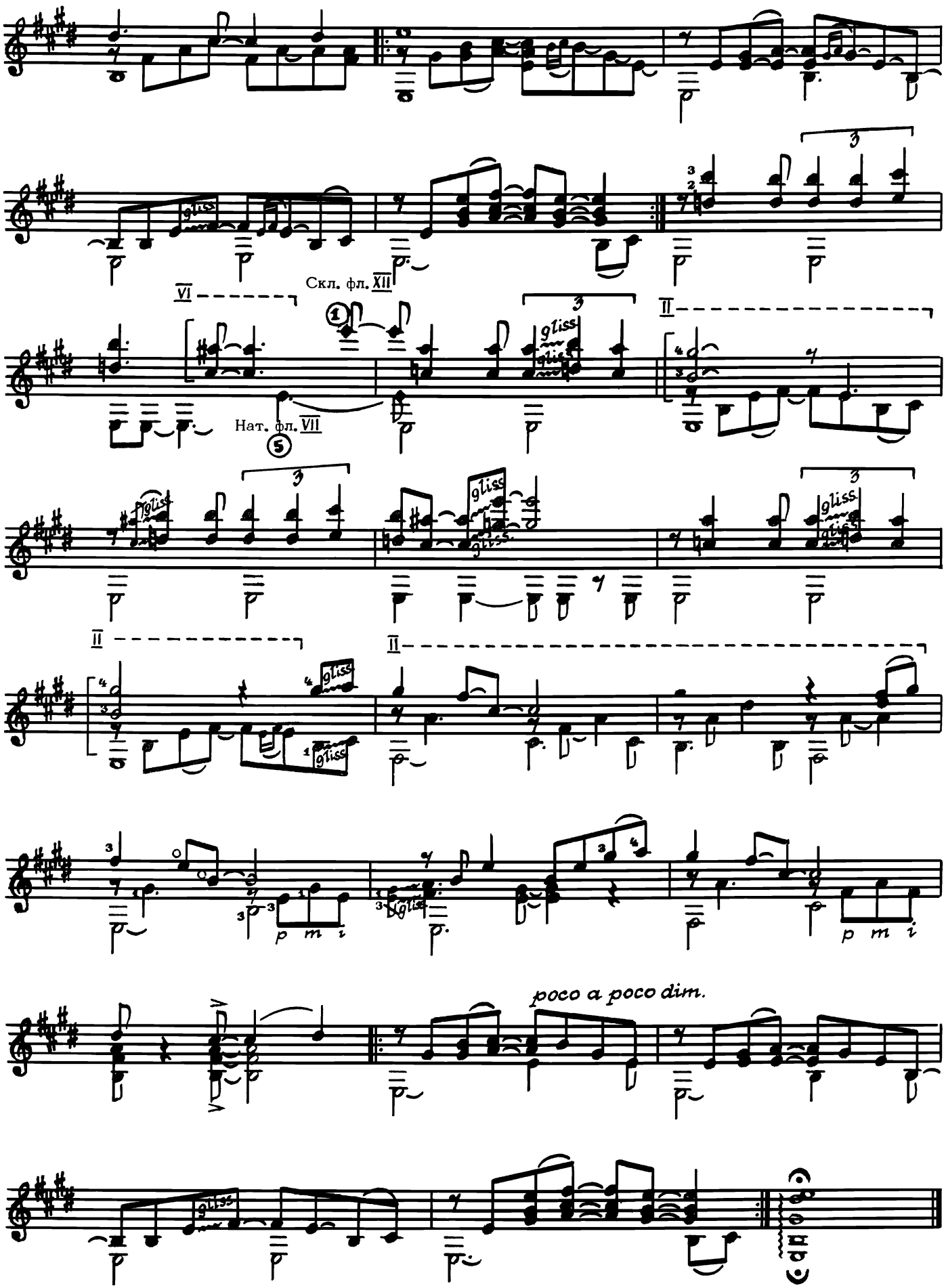
Скл. фл. XII
Нат. фл. VII
poco a poco dim.

СЮІТА НА ТЭМЫ НЕВЯДОМЫХ АЎТАРАЎ XVI – XVII СТСТ.

Апрацоўка В. ЖЫВАЛЕЎСКАГА

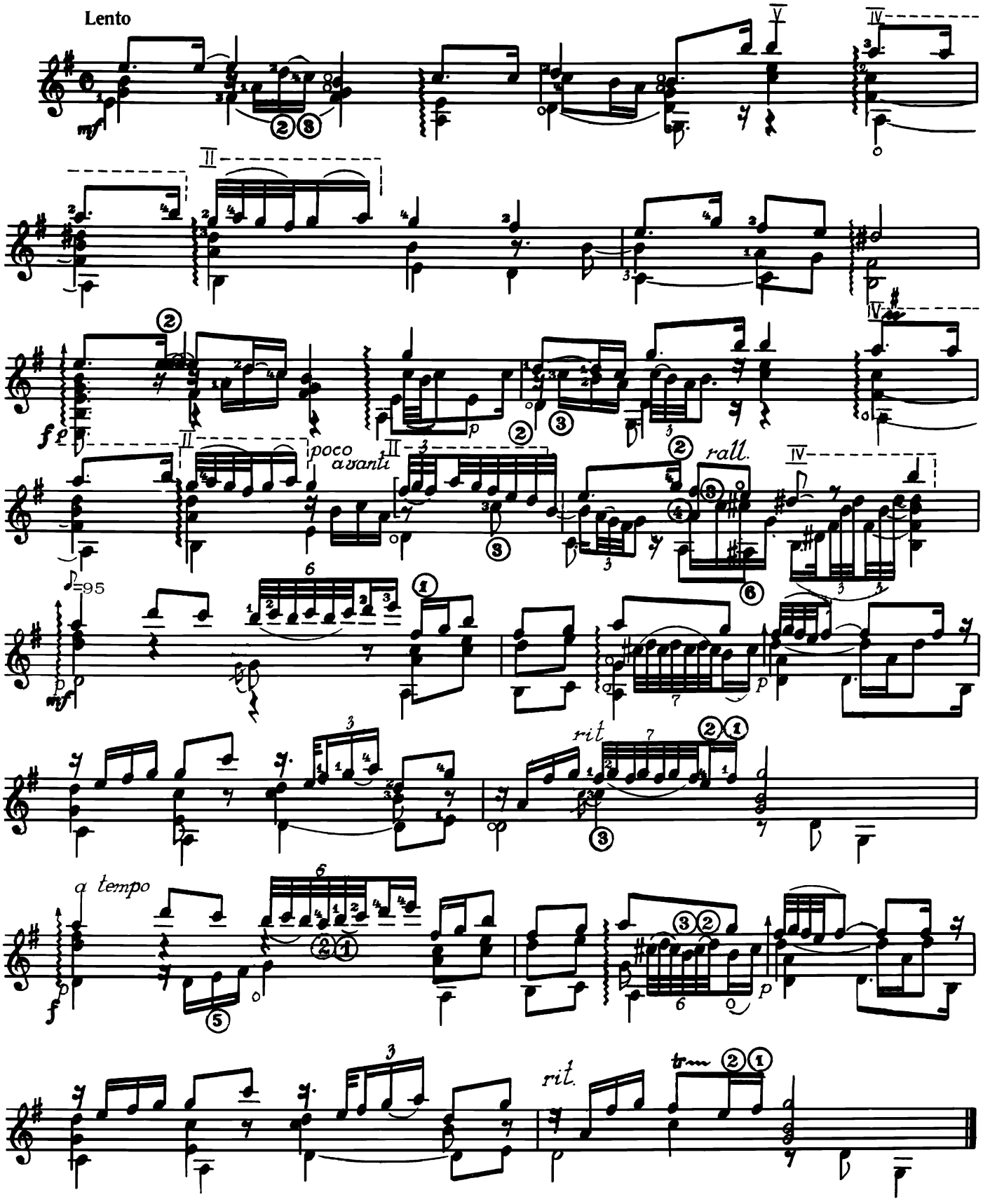

II

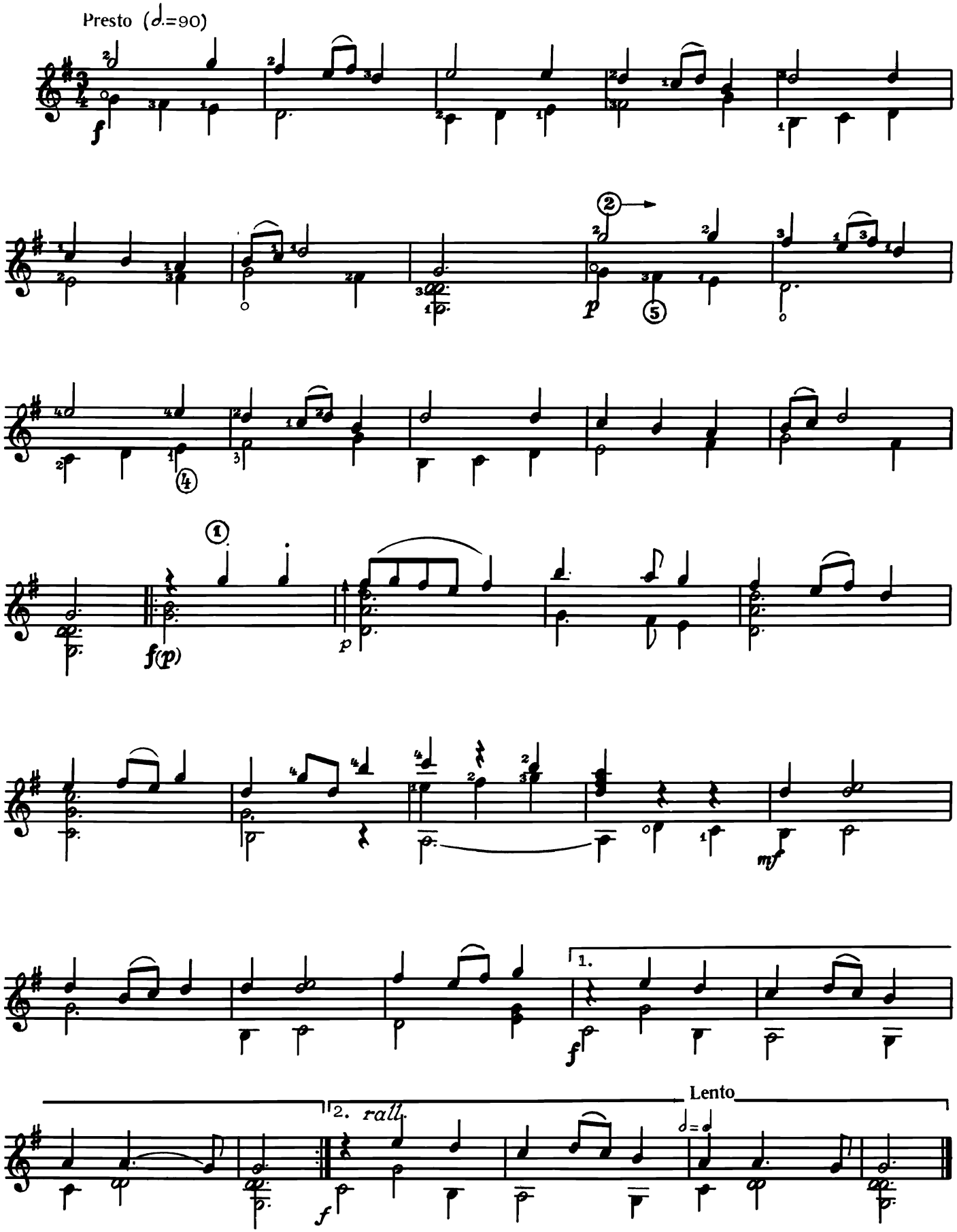

III

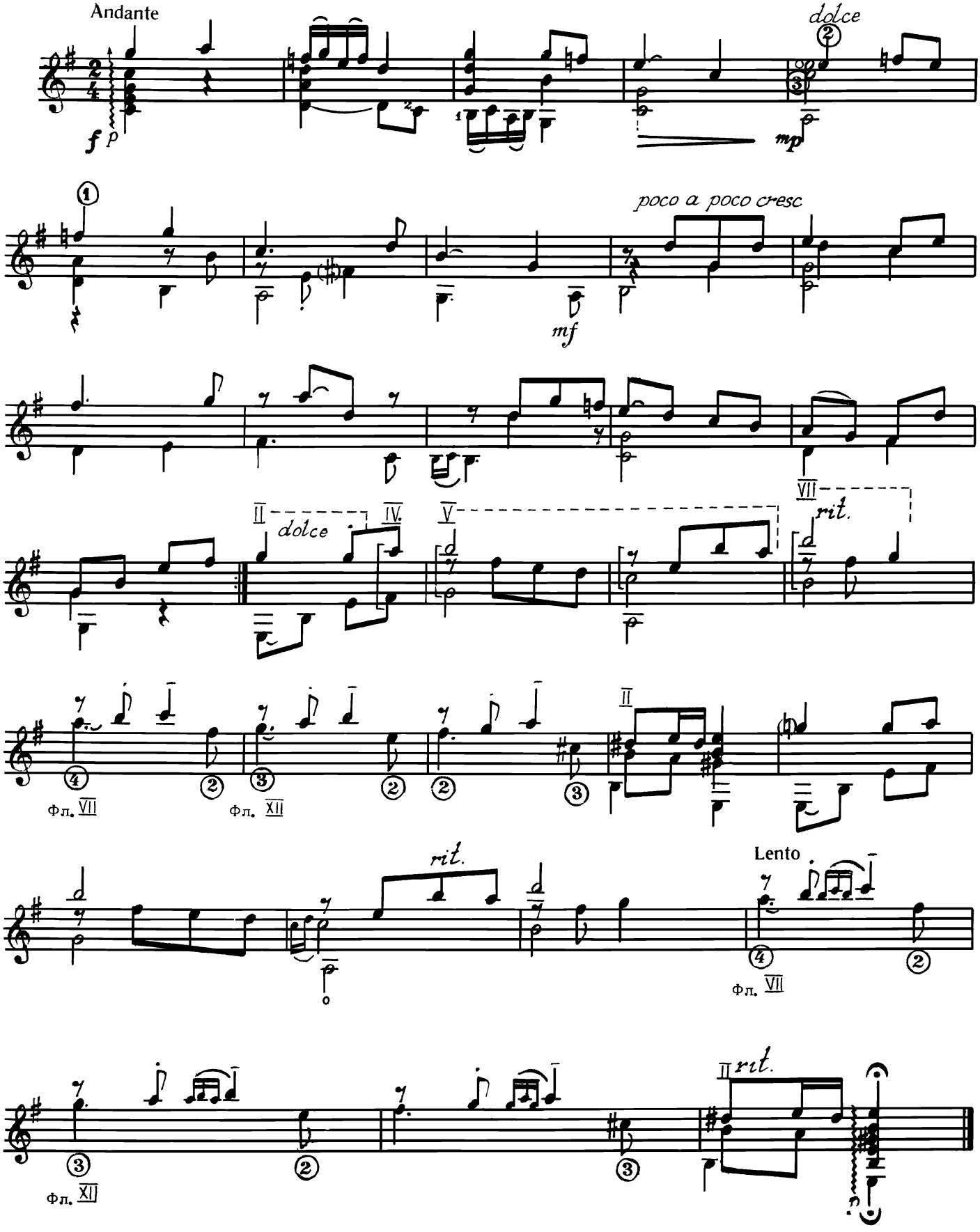
Andante
dolce
poco a poco cresc
mf
dolce
rit.
Фл. VII
Фл. XII
rit.
Lento
Фл. VII
Фл. XII
rit.

IV

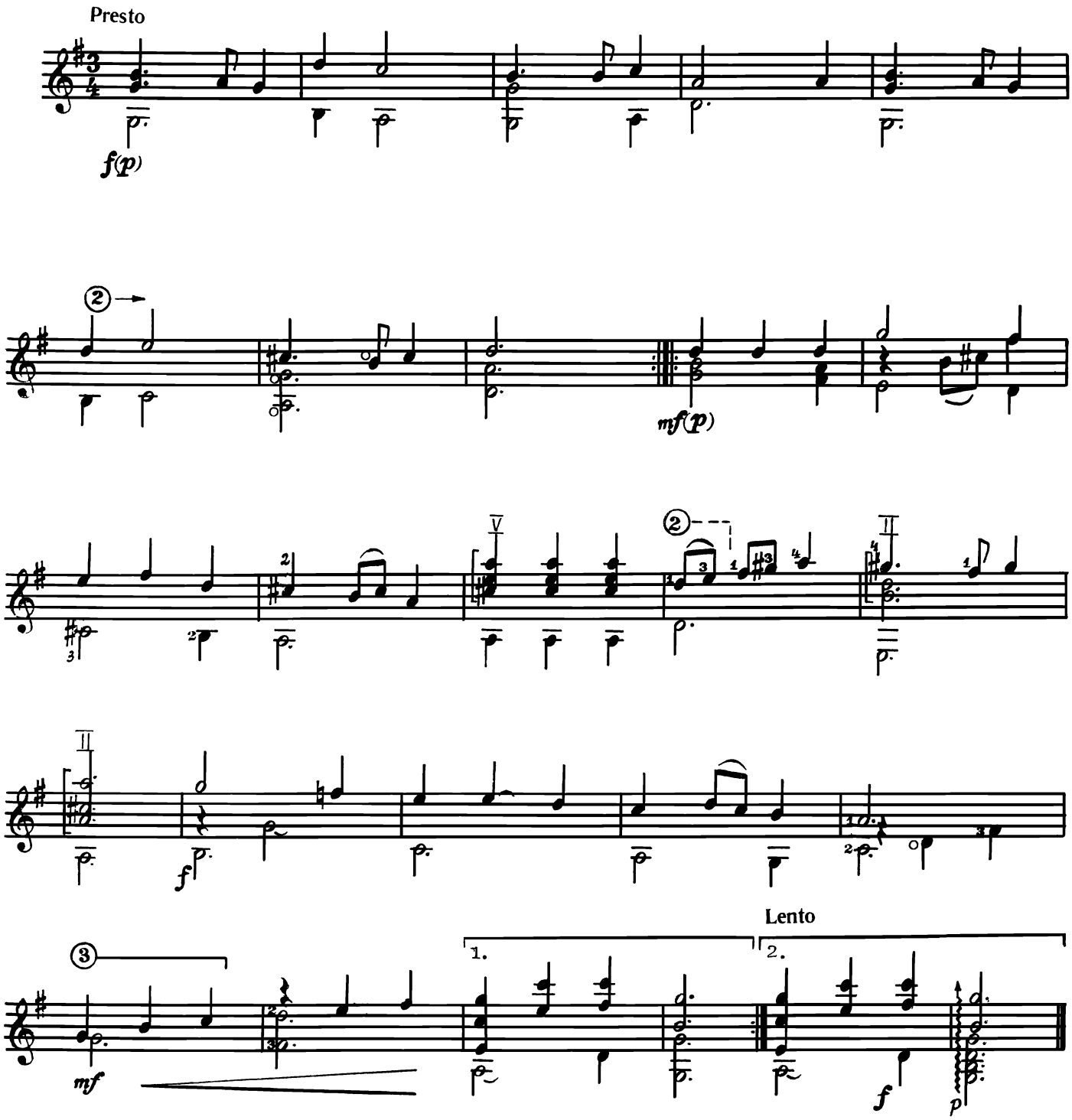

V

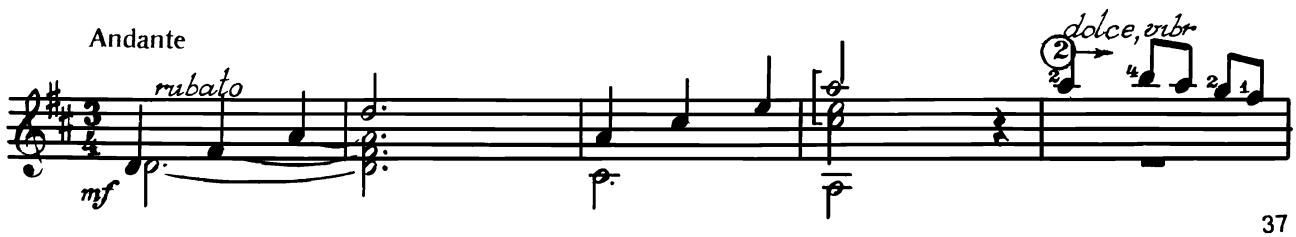

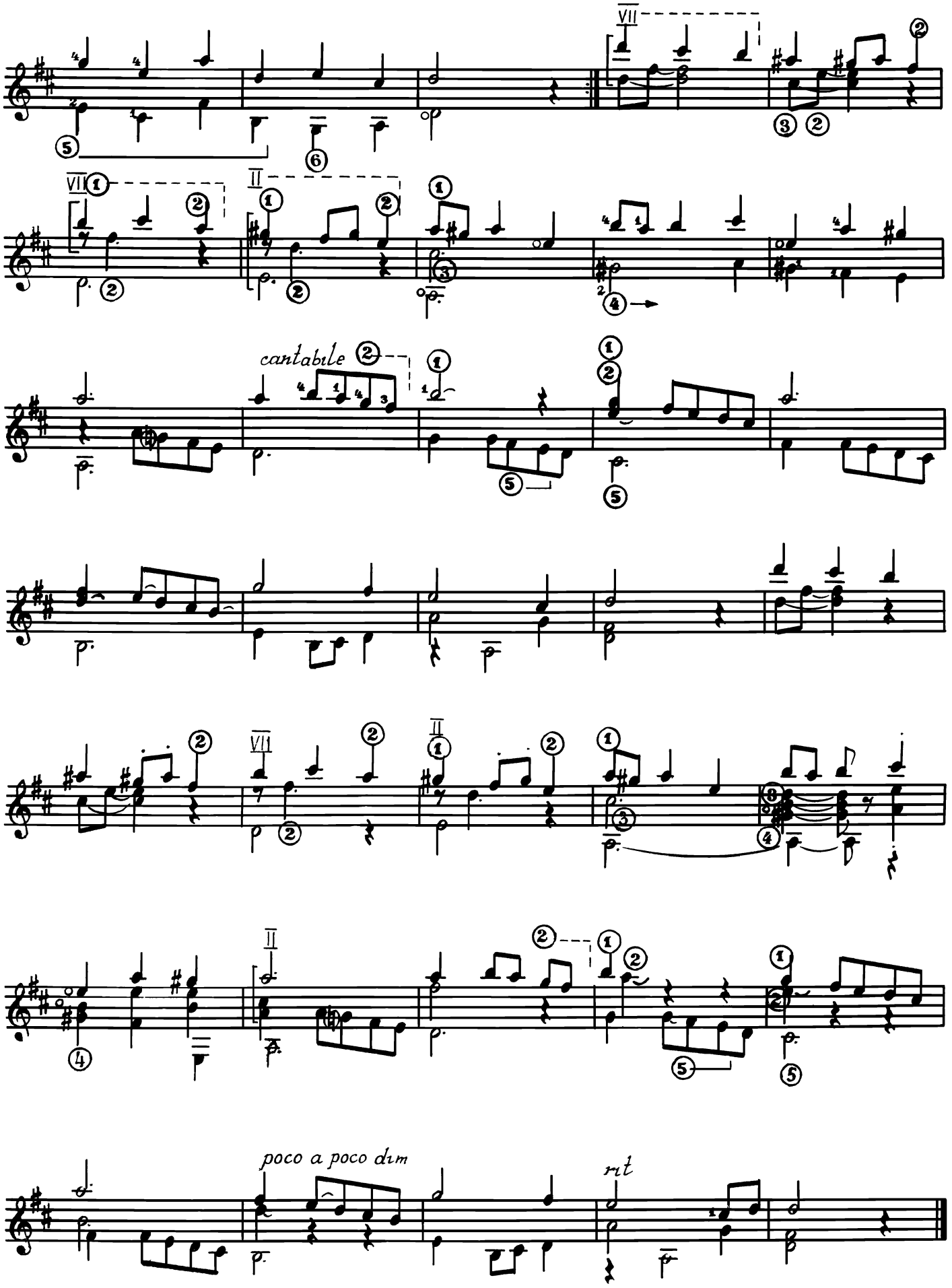
cantabile
poco a poco dim
rit

VI

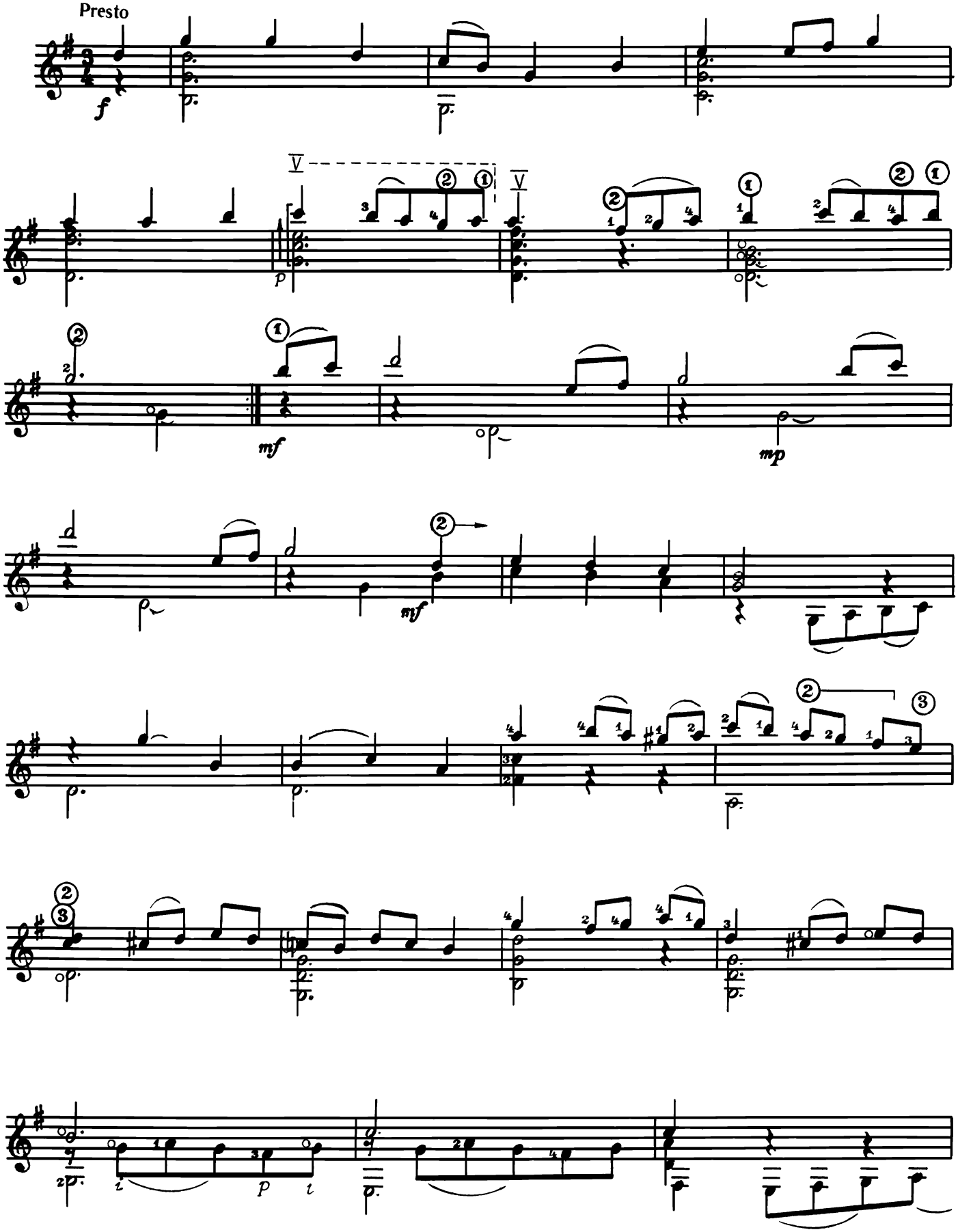

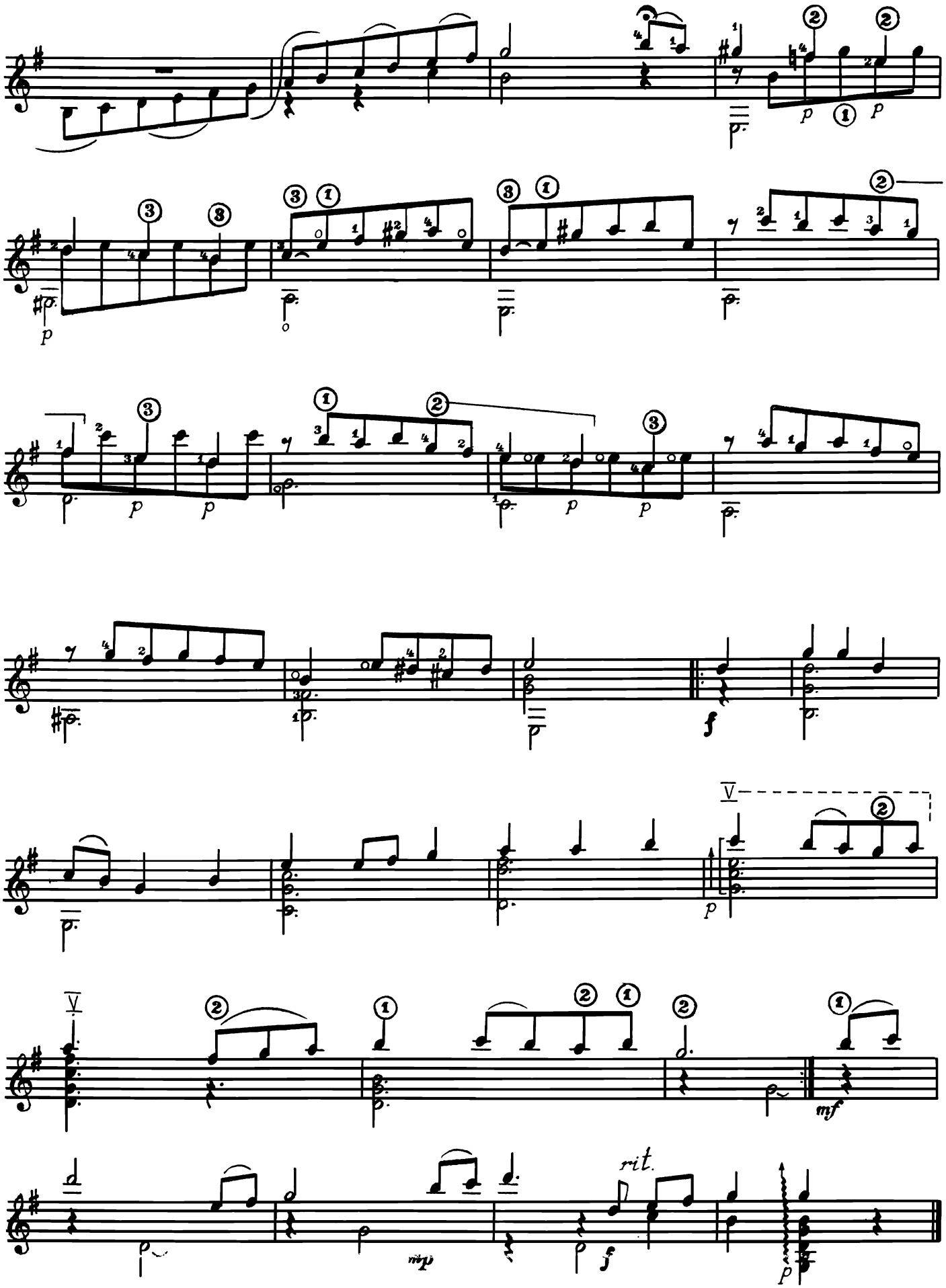
rit.

ТАНЕЦ

(для лютні)

В. БАКФАРК

Пераладжэнне В. ЖЫВАЛЕЎСКАГА

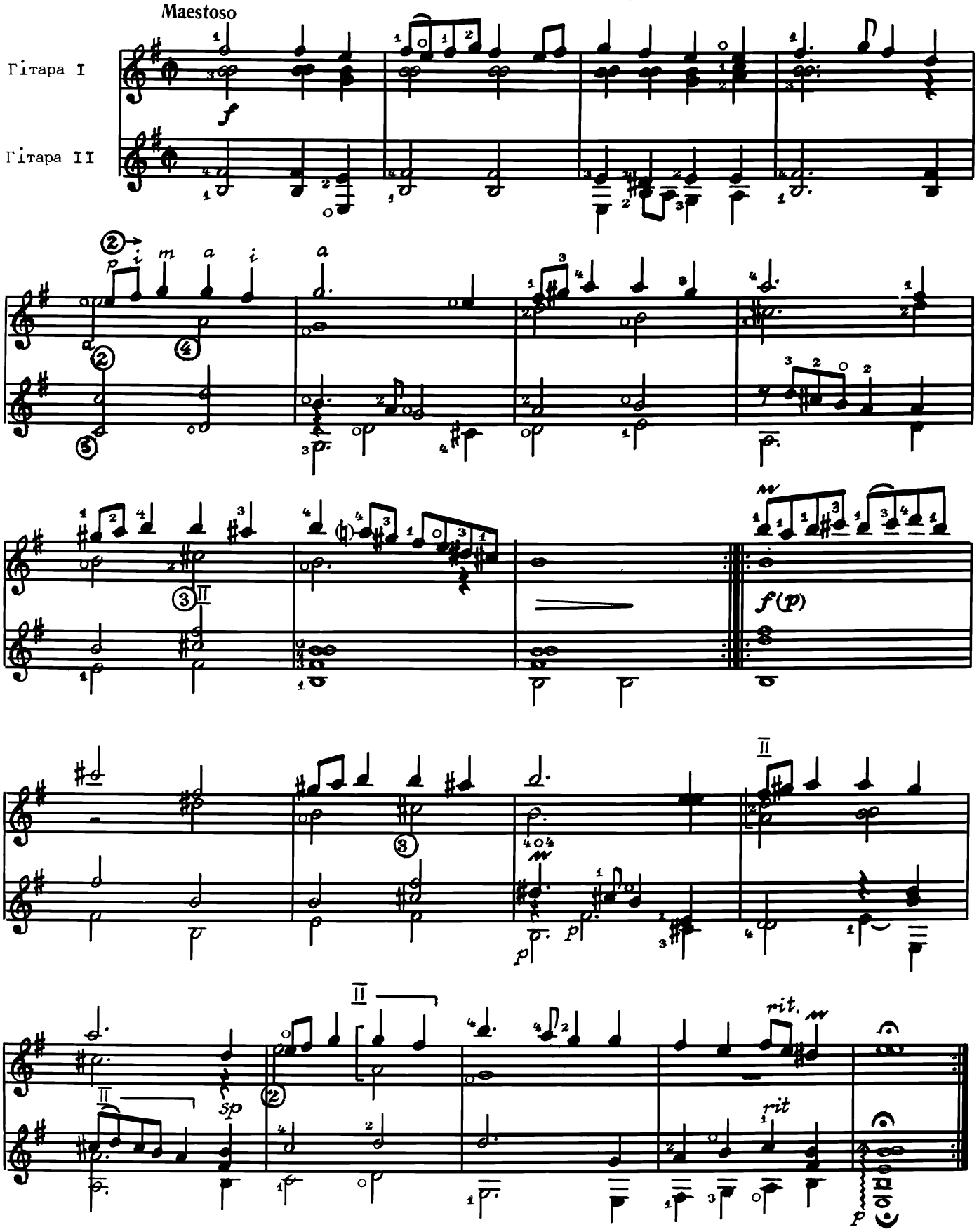

ТАНЕЦ "ФАВАРЫТ"

(для лютні)

Д. КАТОН

Апрацоўка В. ЖЫВАЛЕЎСКАГА і Б. СПЕКТАРА

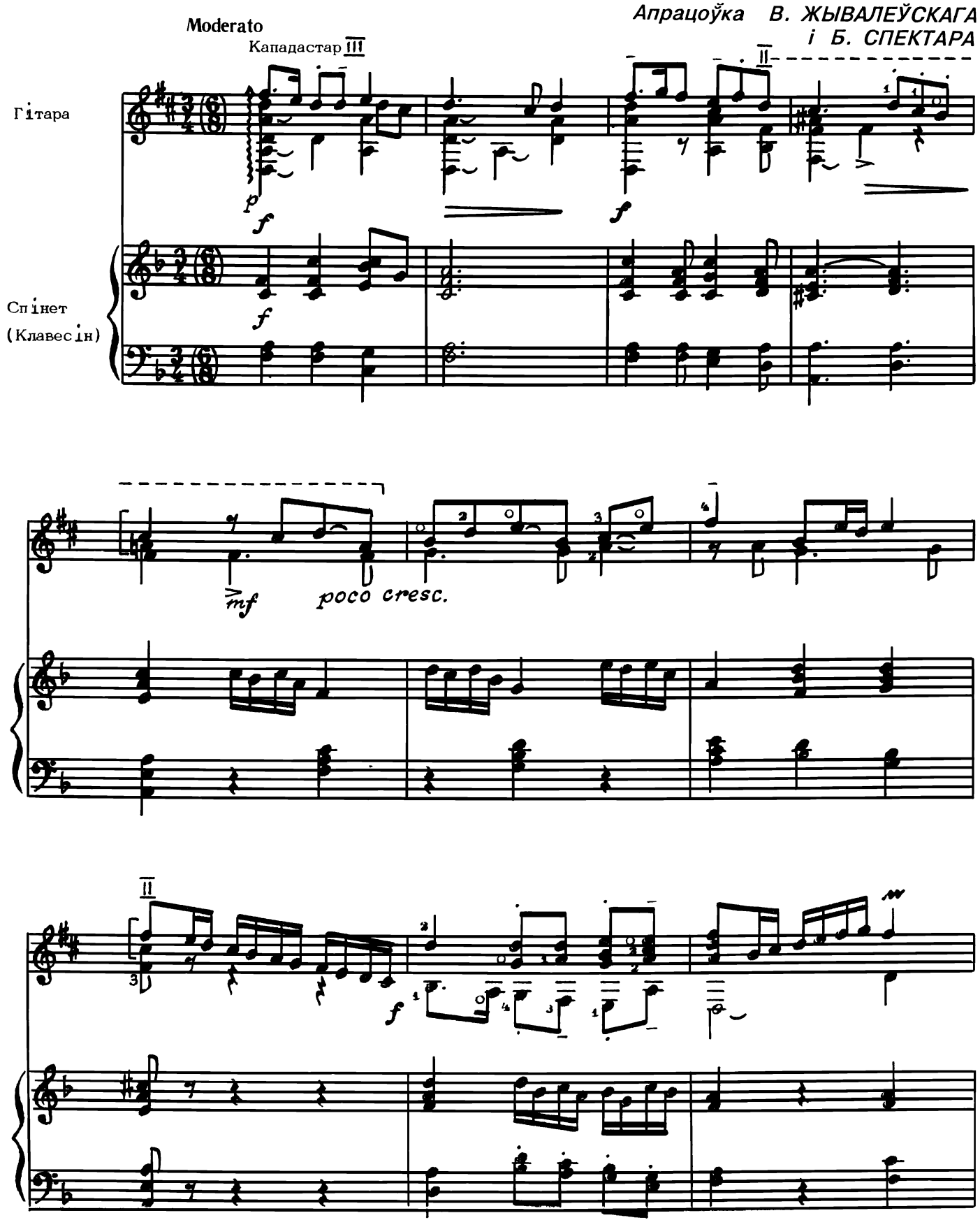

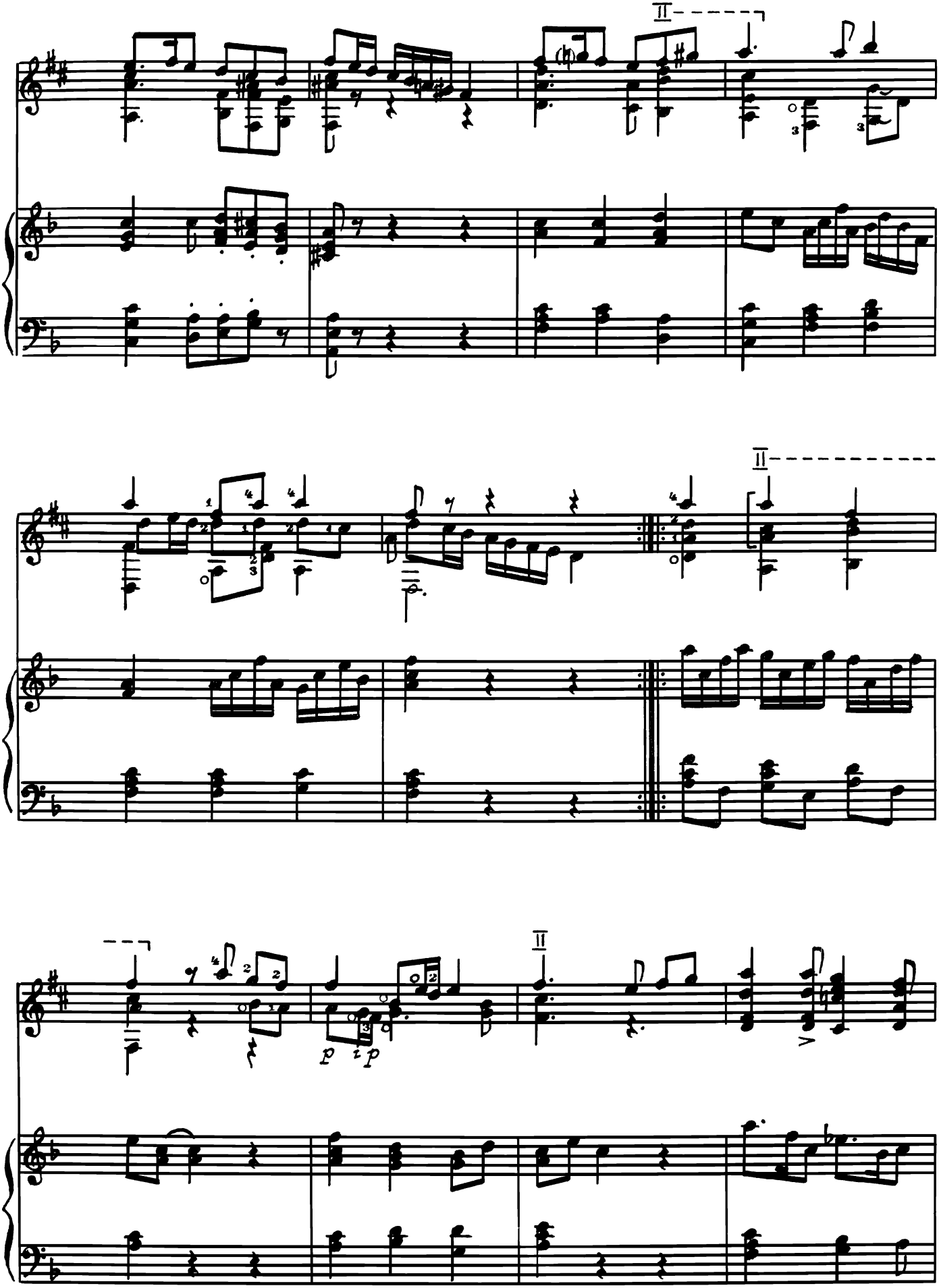
II
II
II
p
p

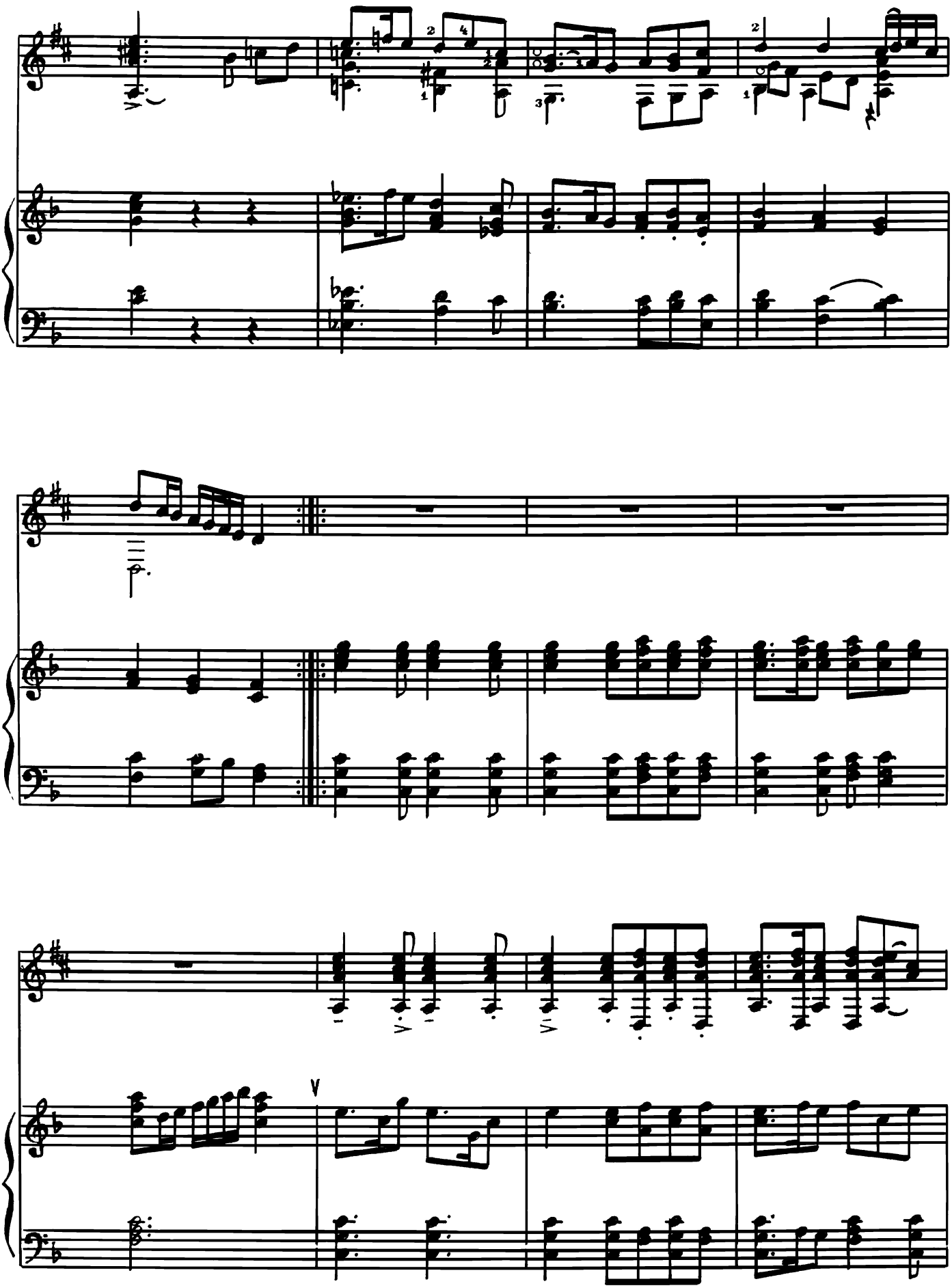

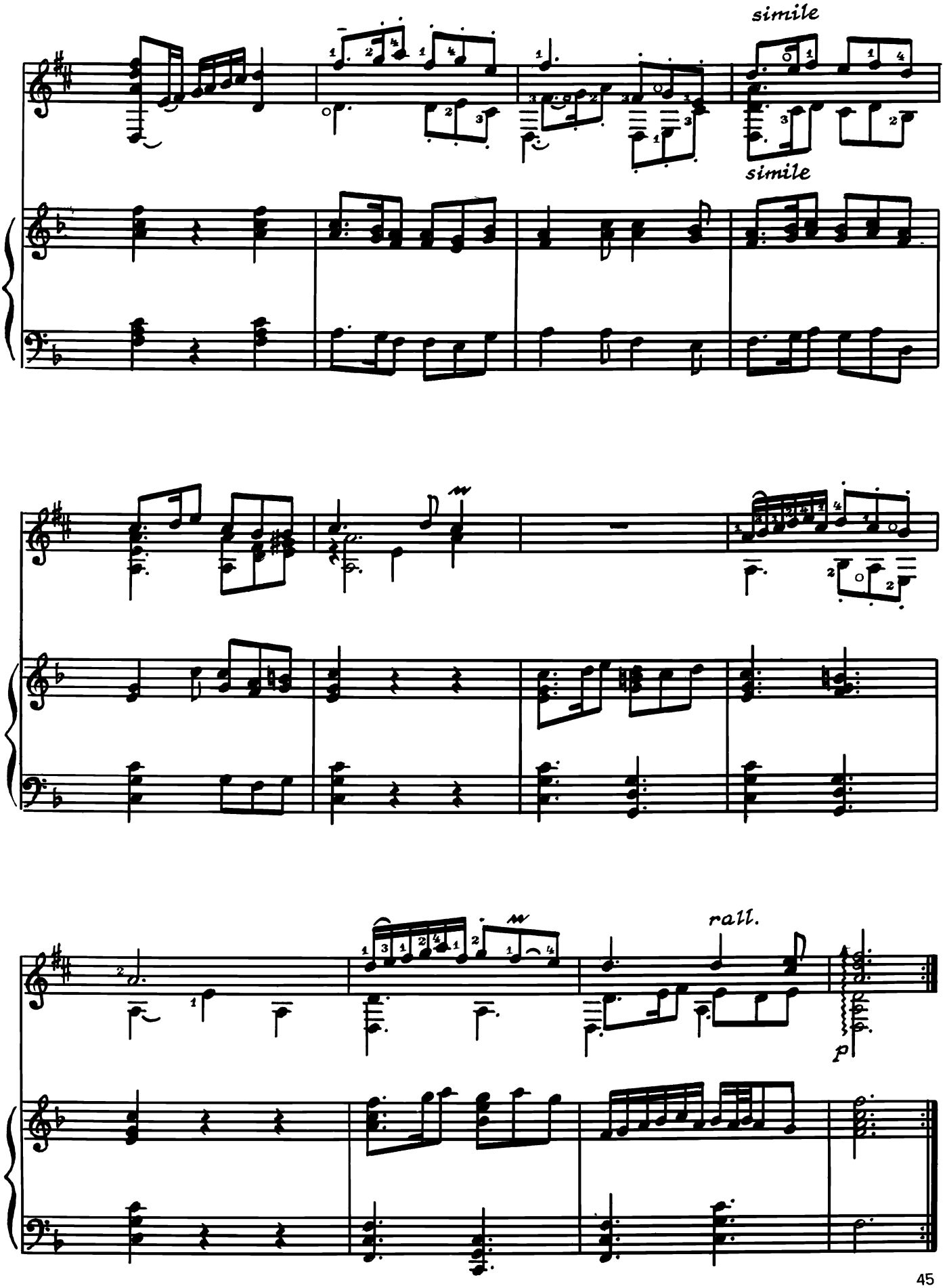
simile
simile
rall.
p

МЕЛОДЫЯ

В. ЖЫВАЛЕЎСКІ

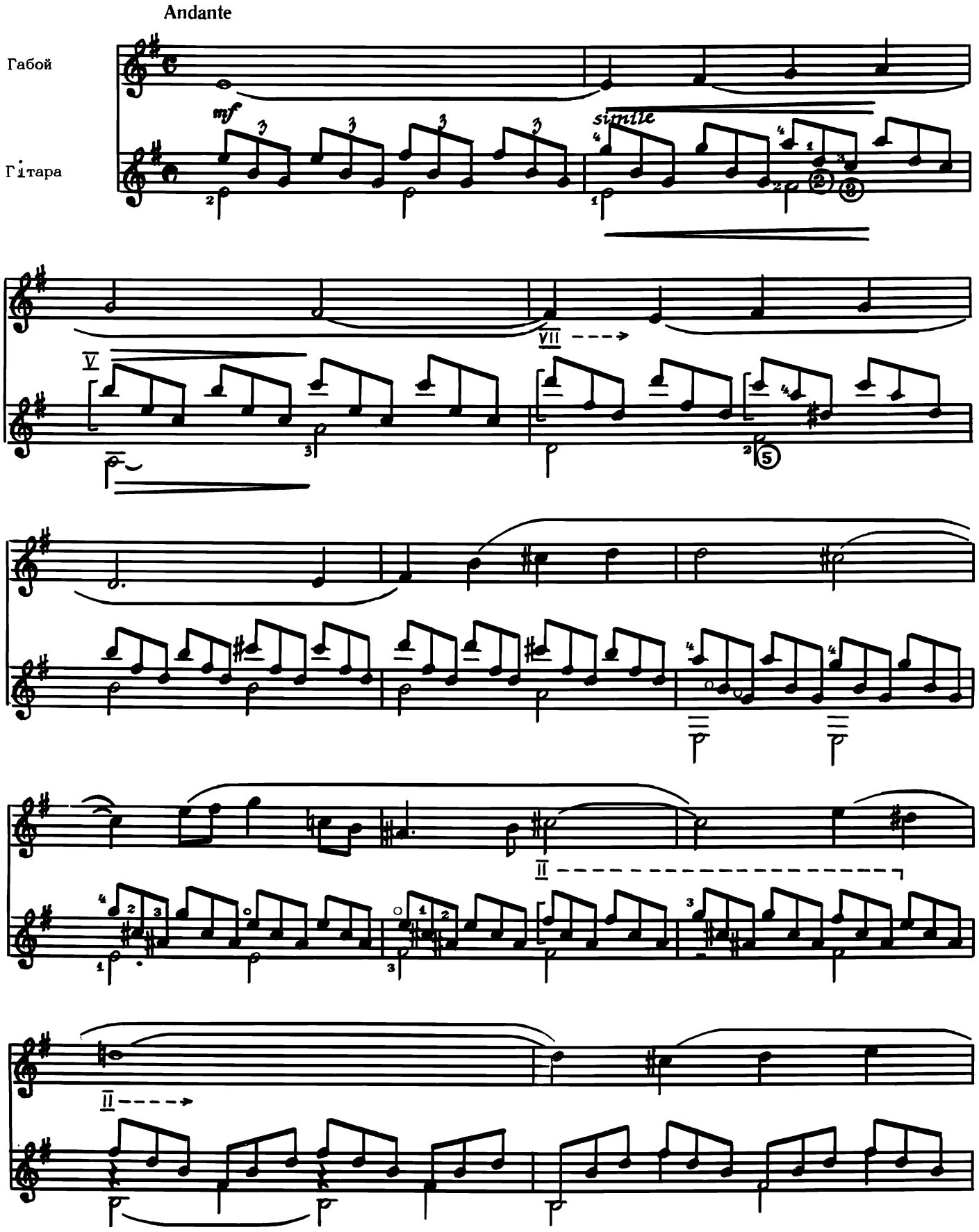

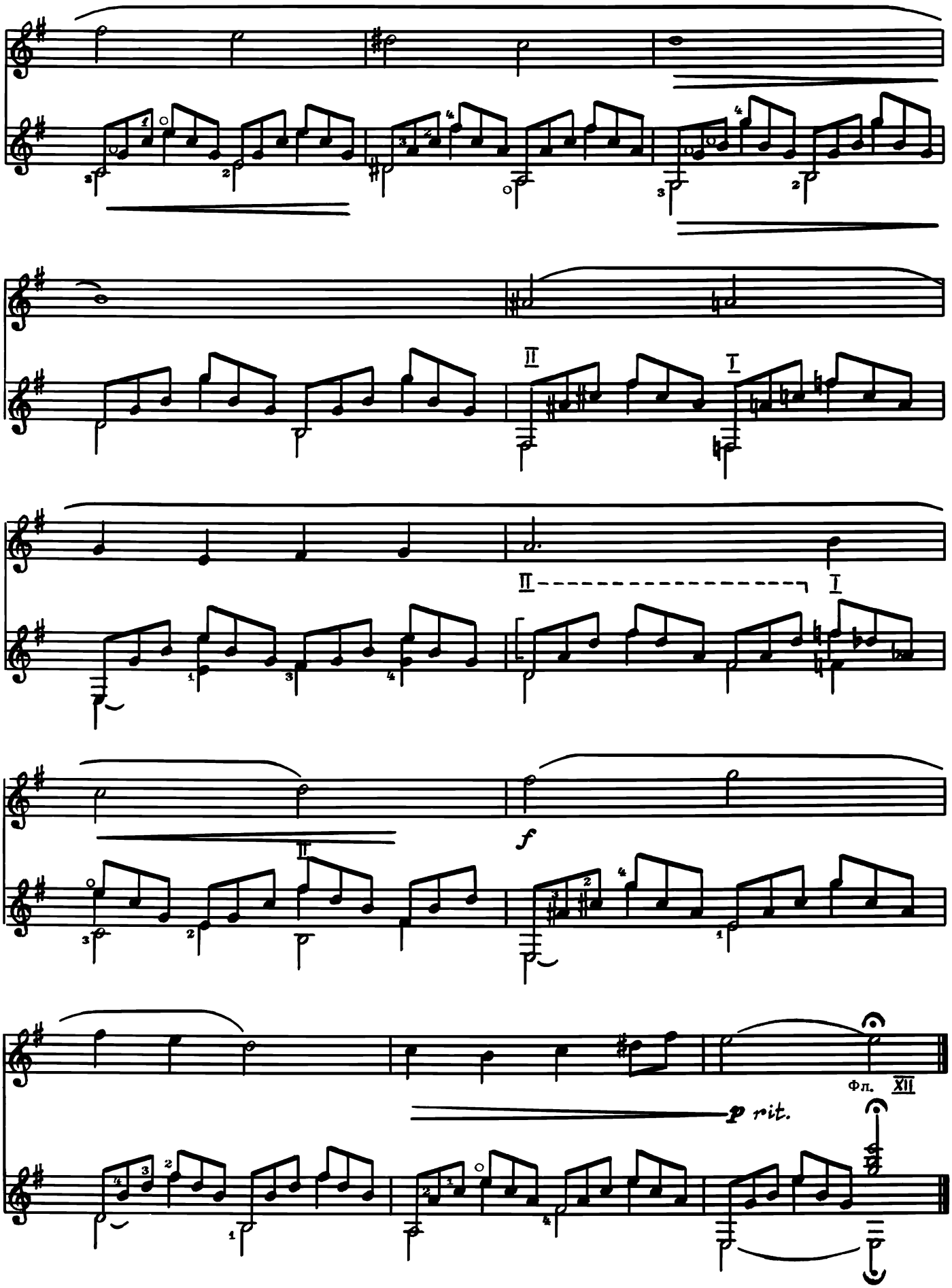
II
I
II
I
II
f
Фл.
XII
p rit.

ЗМЕСТ

ШЭСЦЬ БЕЛАРУСКІХ НАРОДНЫХ ПЕСЕНЬ. *Апрацоўка С. Бурава* 4
Чаму ж мне не пець 4
Чые пчолы у гародзе 4
Прыйшоў на вяселле наш сваток 4
Кума мая, кумачка 5
Пасею я руту 5
У печы палю 5
ПЯЦЬ БЕЛАРУСКІХ НАРОДНЫХ ПЕСЕНЬ. *Апрацоўка С. Плужнікава* 6
Ладачкі, ладушкі 6
Як крыніца цячэ 6
Перапёлачка 6
Зялён гай 7
А ў полі вярба 9
БЕЛАРУСКАЯ ПОЛЬКА. *Апрацоўка У. Братчыкава* 10
ЧАТЫРЫ БЕЛАРУСКІЯ НАРОДНЫЯ ПЕСНІ. *Апрацоўка В. Жывалеўскага* 11
Калыханка 11
Каляда 12
Пры Дунаёчку 13
Ой, баліць сэрца, разгарае 14
ВАРЫЯЦЫІ НА ТЭМУ БЕЛАРУСКАЙ НАРОДНАЙ ПЕСНІ "КУПАЛІНКА".
Апрацоўка А. Вінніка 16
А. Віннік. Эцюд " ЛЯТАЮЧАЯ ТАЛЕРКА" 18
С. Плужнікаў. ЭЦЮД "МУЗЫЧНАЯ ТАБАКЕРКА" 19
С. Бураў. ЭЦЮД-ПРЭЛЮДЫЯ 19
У. Захараў. СТАРАДАЎНЯЯ МЕЛОДЫЯ 20
Н. Кост. ВАЛЬС. *Апрацоўка П. Кароткага* 21
І. Кузьміцкі. ВАЛЬС 22
У. Дзмітрыенка. ПОЛЬКА 25
А. Сіхра. МАЗУРКА. *Выканальніцкая рэдакцыя У. Дзмітрыенкі* 26
М. Сакалоўскі. ПОЛЬКА. *Выканальніцкая рэдакцыя У. Дзмітрыенкі* 27
В. Войцік. ПРЭЛЮДЫЯ (У перайманне Э. Віла-Лобасу)
Выканальніцкая рэдакцыя В. Жывалеўскага 30
А. Ляднёў. АДЛЮСТРАВАННЕ МЕСЯЦА 32
СЮІТА НА ТЭМЫ НЕВЯДОМЫХ АЎТАРАЎ XVI — XVII СТСТ. *Апрацоўка В. Жывалеўскага* 34
В. Бакфарк. ТАНЕЦ (для лютні). *Пералажэнне для дуэта гітар В. Жывалеўскага* 41
Д. Катон. ТАНЕЦ «ФАВАРЫТ» (для лютні). *Апрацоўка для гітары і
спінета (клавесіна) В. Жывалеўскага і Б. Спектара* 42
В. Жывалеўскі. МЕЛОДЫЯ (для габоя і гітары) 46

АЛЬБОМ ЮНАГА ГІТАРЫСТА

Складальнік

Жывалеўскі Валерый Серафімавіч

Рэдактар Л. Р. Рэцкая

Мастак У. Л. Мілеўскі

Мастацкі рэдактар А. А. Жданоўская

Тэхнічны рэдактар Я. С. Шляшынская

Карэктар Г. К. Піскунова

Аператар І. Л. Жукоўская

Падпісана да друку з арыгінала-макета 07.09.94. Фармат 60х90 1/8. Папера друк. Афсетны друк. Ум. друк. арк. 6,0. Ум. фарб.-адб 6,75. Ул.-выд. арк.7,1. Тыраж 5000 экз. Зак. 5508.

Ордэна Дружбы народаў выдавецтва «Беларусь» Міністэрства культуры і друку Рэспублікі Беларусь. Ліцэнзія ЛВ № 2. 220600, Мінск, праспект Машэрава, 11.

Друкарня «Перамога». 222310, Маладзечна, вул. В. Таўлая, 11.

МІНСК
"БЕЛАРУСЬ"
1994